

Pasin bilong Gutpela Sindaun

Ol Provep

Tok i go pas

Ol Israel i bin laikim tru ol sotpela na switpela tok bilong stiaim laip bilong ol manmeri na soim pasin bilong gutpela sindaun long ol. Long tok Inglis dispela kain sotpela tok i gat nem olsem, ol provep. Long dispela buk Pasin bilong Gutpela Sindaun ol i bin bungim planti bilong dispela kain tok, em ol tok ol tisa bilong ol Israel i save autim bilong skulim ol yangpela.

Namba wan samting bilong givim gutpela sindaun em dispela samting ol i kolim gutpela tingting na save. Dispela em i olsem pasin bilong lukluk gut na skelim ol samting pastaim. Dispela buk i laik soim yumi olsem, as bilong gutpela tingting na save em pasin bilong bilip na aninit long Bikpela.

Dispela buk i gat ol kain kain tok bilong soim yumi long pasin bilong gutpela sindaun. Em i stiaim yumi long rot bilong sindaun gut wantaim meri na famili bilong yumi. Em i soim gutpela rot bilong mekim wok bisnis na bilong sindaun gut wantaimol arapela. I gat planti tok bilong helpim ol yangpela. Ol i mas harim tok na i no ken raun wantaim ol lain bilong hambak na sakim tok. Sampela hap i tok long yumi no ken apim nem bilong yumi yet. Mobeta yumi daunim yumi yet na tingting long helpim ol rabisman.

Sampela hap bilong dispela buk i strongim lo bilong God, na sampela hap i olsem gutpela tingting ol saveman yet i bin lukim na painimaut na ol i laik autim bilong helpim laip bilong yumi. Ol i bungim olgeta dispela tok long dispela buk bilong soim yumi long pasin bilong gutpela sindaun.

Gutpela na stretpela tingting em i nambawan samting tru

(Sapta 1-9)

Dispela buk inap helpim olgeta kain man

¹ Dispela buk i gat ol gutpela toktok bilong Solomon, pikinini bilong Devit na king bilong Israel. ² Dispela gutpela tok em inap long givim yumi gutpela tingting na long lainim yumi long gutpela pasin. Na sapos yumi harim tok long as bilong ol samting, orait bai yumi inap klia tru long dispela tok. ³ Gutpela tok bilong dispela buk bai i skulim yumi long wokabaut olsem man i gat gutpela save na long bihainim ol gutpela na stretpela pasin na long mekim wankain stretpela pasin long olgeta man. ⁴ Na sapos sampela man i gat liklik save tasol, bai dispela tok i helpim ol long kisim gutpela tingting, na em bai i givim gutpela save long ol yangpela man, na soim ol long gutpela pasin bilong wokabaut. ⁵ Na dispela buk bai i helpim ol man i gat save na bai ol i kisim save moa yet, na em bai i skulim ol man i gat gutpela tingting long ol gutpela rot ol i ken bihainim. ⁶ Dispela tok bai i helpim yumi long kisim save long ol tok

piksa na tok bokis na long ol gutpela tok na tok hait bilong ol saveman.

⁷ Sapos yu laik kisim gutpela save, orait pastaim yu mas aninit long Bikpela. Ol man i no gat gutpela tingting ol i no laik tru long skul na kisim gutpela save.

Tok bilong skulim ol yangpela man

⁸ Pikinini, yu mas harim tok bilong papamama bilong yu na yu no ken sakim tok bilong tupela.

⁹ Tok bilong tupela bai i mekim yu i kamap gutpela man, olsem yu putim naispela bilas long het bilong yu na naispela bis i stap long nek bilong yu.

¹⁰ Pikinini, sapos ol raskol o stilman i grisim yu long mekim ol pasin nogut, orait yu no ken bihainim tok bilong ol. ¹¹ Dispela kain man i save tok olsem, “Goan, yu kam wantaim mipela, na yumi go kilim sampela man i dai. Yumi go hait long arere bilong rot na lukim wanem ol man bai i kam, na yumi kilim ol i dai. Maski ol i no gat asua, yumi pinisim laik tasol na kilim ol i dai. ¹² Bai yumi kamap wantu na kilim ol, olsem dai i save kamap wantu long ol man na ol i go long ples bilong ol man i dai pinis. ¹³ Na bai yumi kisim planti samting bilong ol dispela man na bai ol dispela samting i pulap long ol haus bilong yumi. ¹⁴ Yu kam poroman wantaim mipela, na bai yu tu yu kisim planti samting.”

¹⁵ Pikinini, sapos ol raskol i mekim dispela kain tok long yu, orait yu no ken harim tok bilong ol na bihainim ol. ¹⁶ Oltaim ol dispela kain man

i laikim tumas long mekim ol pasin nogut. Na oltaim bel bilong ol i save kirap long kilim ol man i dai. ¹⁷⁻¹⁸ Ol man i mekim dispela kain pasin bai i kisim pe nogut. I olsem ol i putim umben bilong holimpas ol yet. Ol pisin i gat gutpela tingting. Sapos wanpela pisin i lukim man i putim umben, orait em bai i no inap pas long en. Tasol ol raskol i no olsem. Oli strong moa long mekim pasin nogut, olsem na bai ol i bagarapim ol yet. ¹⁹ Ol man bilong pait na stil i save bihainim dispela pasin, olsem na ol bai i bagarap. I olsem ol samting ol i bin stilim bai i bagarapim ol.

Ol lain i no bihainim gutpela tingting bai i painim bikpela hevi

²⁰ Gutpela na stretpela tingting i olsem wanpela meri i sanap long ol rot na long ol maket na i singaut long ol manmeri. ²¹ Na tu em i sanap long ples bung klostu long dua bilong bikpela banis bilong taun, na long olgeta ples planti manmeri i stap long en, na em i singaut olsem, ²² “Yupela lain i no gat tingting, yupela i laik i stap olsem oltaim, a? Yupela i olsem ol longlong man. Yupela i no laik kisim gutpela save na yupela i tok bilas long en. Wanem taim bai yupela i lusim dispela pasin? ²³ Mi laik tok strong long yupela long lusim pasin nogut bilong yupela. Yupela i mas bihainim tok bilong mi, na bai mi skulim yupela na givim gutpela tingting long yupela. ²⁴ Mi bin singautim yupela long kam long mi, tasol yupela i no laik. ²⁵ Yupela i bin givim baksait long gutpela tok

bilong mi na yupela i bikhet long taim mi laik stretim yupela. ²⁶ Orait bai mi tu mi mekim wankain pasin olsem yupela. Na long taim bikpela trabel i painim yupela, na yupela i bagarap, bai mi lap moa yet, na bai mi tok bilas long yupela. ²⁷ Taim nogut bai i kamap long yupela olsem strongpela win, na trabel na pen bai i bagarapim yupela olsem traipela raunwin.

²⁸ “Long dispela taim yupela bai i singautim mi long helpim yupela, tasol bai mi no ken i kam. Na yupela bai i wok long painim mi, tasol yupela bai i no inap lukim mi. ²⁹ Yupela i no laik tru long kisim gutpela save na yupela i no laik aninit long Bikpela. ³⁰ Yupela i bin sakim gutpela tok bilong mi, na yupela i bin givim baksait long mi long taim mi laik stretim yupela. ³¹ Olsem na nau bai yupela i kisim pe nogut bilong ol pasin nogut yupela i save mekim. ³² Ol manmeri i no gat gutpela tingting, ol i save givim baksait long mi, na dispela pasin bilong ol i save kilim ol yet i dai. Ol man i ting ol i save pinis long olgeta samting, ol i olsem ol longlong man. Dispela tingting bilong ol bai i bagarapim ol yet. ³³ Tasol ol manmeri i putim yau gut long tok bilong mi, bai ol i stap gut. Na bai ol i no gat hevi na bai ol i no pret, long wanem, ol i save, samting nogut i no inap kamap long ol.”

2

Ol man i bihainim gutpela tingting bai i stap gut

1:28: Sng 18.41, Ais 1.15, Mai 3.4, Sek 7.13 **1:33:** Sng 25.12-13, Snd 3.24-26

¹ Pikinini, yu mas harim tok bilong mi na putim gut long tingting bilong yu. ² Yu mas putim yau gut long olgeta tok i save givim yu gutpela tingting. Na yu mas wok strong long kisim gutpela save. ³ Na yu mas askim gutpela tingting na save long kam long yu, olsem yu singautim wanpela man i kam bilong helpim yu. ⁴ Na yu mas wok hat long painim gutpela tingting, olsem man i wok long painim silva ol i bin haitim insait long graun na olsem man i wok long painim mani samting ol i bin haitim. ⁵ Sapos yu mekim ol dispela samting, orait bai yu save tru long pasin bilong stap aninit long Bikpela, na bai yu save gut long God. ⁶ Long wanem, Bikpela yet em i as bilong gutpela tingting. Na em i save givim gutpela tingting na save long yumi. ⁷ Em i save stiaim tingting bilong ol stretpela man na ol i save skelim gut ol pasin ol i mas bihainim. Na em i save lukautim ol gut na ol i no bagarap. ⁸ God i banisim ol man i save mekim stretpela pasin na em i was long rot bilong ol man i bihainim em.

⁹ Pikinini, sapos yu bihainim gutpela tingting bai yu save long olgeta gutpela rot bilong wokabout. Bai yu save long bihainim ol gutpela na stretpela pasin na long mekim wankain pasin long olgeta man. ¹⁰ Bai yu kisim planti gutpela tingting na bai yu belgut long gutpela save bilong yu. ¹¹ Pasin bilong tingting gut bai i banisim yu na gutpela save bai i was long yu. ¹² Na bai yu no bihainim ol man i save mekim pasin nogut na i save mekim tok i no stret. ¹³ Ol dispela man i save

lusim stretpela rot na i wokabaut long rot i tudak. ¹⁴ Ol i save amamas long mekim kain kain pasin nogut. ¹⁵ Pasin bilong ol dispela man i no stret tru.

¹⁶ Na sapos meri bilong narapela man i laik grisim yu long mekim pasin pamuk wantaim em, orait gutpela tingting bai i banisim yu, na bai yu no inap bihainim tok bilong dispela meri.

¹⁷ Dispela kain meri i save lusim man em i bin maritim long taim em i yangpela. Na em i no moa tingim dispela promis em i bin mekim long ai bilong God. ¹⁸ Sapos yu go wantaim dispela meri long haus bilong en, i olsem yu bihainim rot i go long ples bilong ol man i dai pinis. ¹⁹ Ol man i save go lukim em, ol i no inap i kam bek. Na ol i no inap bihainim rot bilong ol man i gat laip. ²⁰ Sapos yu gat gutpela tingting, bai yu wokabaut long rot bilong ol gutpela man na bihainim pasin bilong ol stretpela man. ²¹ Ol gutpela stretpela man bai i stap gut oltaim long graun bilong yumi. ²² Tasol God bai i rausim ol man i save mekim pasin nogut na i no save bihainim em. Em bai i kamautim ol, olsem man i kamautim kaikai long gaden bilong en.

3

Gutpela tingting bai i givim yu gutpela sindaun

¹ Pikinini, mi laik skulim yu nau, na yu no ken lusim tingting long dispela tok. Nogat. Oltaim yu mas tingim gut. ² Sapos yu bihainim dispela tok bai yu stap longpela taim long graun na bai yu

sindaun gut tru. ³ Yu no ken lusim pasin bilong givim bel bilong yu long ol arapela man na pasin bilong poroman tru long ol arapela man. Yu mas bihainim dispela pasin na em bai i kamap olsem gutpela bilas long nek bilong yu. Na yu mas putim gut long tingting bilong yu. ⁴ Sapos yu mekim olsem, orait God bai i laikim yu na ol man tu bai i laikim yu, na wok bilong yu bai i kamap gutpela.

⁵ Yu mas bilip strong long Bikpela. Yu no ken ting save bilong yu yet inap helpim yu. ⁶ Long olgeta samting yu mekim, yu mas tingting strong long Bikpela na yu mekim, na em bai i soim yu stretpela rot long bihainim. ⁷ Nogut yu ting, save bilong yu yet em i samting tru. Nogat. Yu mas aninit long Bikpela na givim baksait long pasin nogut. ⁸ Sapos yu mekim olsem, dispela pasin bai i helpim yu tru, olsem marasin i save helpim bodi bilong yu, na mekim yu i stap gut. ⁹ Yu mas kisim ol namba wan hap kaikai i mau long gaden bilong yu na givim long Bikpela olsem ofa, na dispela bai i givim biknem long em. ¹⁰ Sapos yu mekim olsem, orait Bikpela bai i mekim gaden bilong yu i karim planti kaikai moa. Na bai yu inap pulapim tru haus kaikai bilong yu, na bai tang wain bilong yu i pulap tru na hap wain i kapsait.

¹¹ Pikinini, sapos Bikpela i mekim wanpela samting long yu bilong stretim yu, yu no ken kros na bel nogut. ¹² Long wanem, Bikpela i save stretim ol man em i laikim tumas, olsem ol papa

3:4: Lu 2.52 **3:5:** Sng 37.3-5, Snd 23.4, Jer 9.23 **3:6:** 1 Sto 28.9, Snd 16.3, Ais 45.13 **3:7:** Ro 12.16 **3:11:** Jop 5.17 **3:11:** Hi 12.5-6 **3:12:** Lo 8.5, Snd 13.24, KTH 3.19

i save stretim ol pikinini ol i laikim tumas.

¹³ Man i kisim gutpela tingting na save, em i ken amamas tru, ¹⁴ long wanem, gutpela na stretpela tingting i winim tru silva na gol ¹⁵ na ol gutpela ston i dia tumas. Na tu em i winim olgeta arapela samting yu laikim tumas. ¹⁶ Gutpela tingting bai i helpim yu na yu inap i stap longpela taim long graun. Na em bai i givim biknem na planti samting long yu. ¹⁷ Gutpela tingting bai i mekim yu belgut oltaim na mekim sindaun bilong yu i kamap gutpela. ¹⁸ Gutpela tingting i olsem diwai bilong givim laip. Olsem na ol man i holimpas gutpela tingting, ol i gat laip i gutpela tru na ol i amamas.

¹⁹ Long gutpela tingting na save bilong Bikpela yet, na em i bin wokim graun na skai ²⁰ na em i save mekim wara i kamap long graun na em i save mekim ol klaut i bung na ren i pundaun.

²¹ Pikinini, yu mas was gut na holim strong gutpela tingting na save bilong yu. Nogut yu lusim.

²² Gutpela tingting na save bai i givim laip long yu na em bai i stap olsem gutpela bilas bilong yu.

²³ Na bai yu wokabaut gut long rot na bai i no gat wanpela samting i sutim lek bilong yu. ²⁴ Na long taim bilong slip bai yu no inap pret. Bai yu slip gut tru. ²⁵⁻²⁶ Yu mas bilip strong long Bikpela na em bai i banisim yu na lukautim yu na ol birua bai i no inap holimpas yu long umben bilong ol. Olsem na sapos taim nogut i kamap long ol man nogut na ol i bagarap, yu no ken pret. Dispela kain taim i save kamap wantu long ol, olsem bikpela win na ren.

²⁷ Sapos wanpela man i sot long samting na em i askim yu long givim em, yu no ken tok, “Nogat.” Sapos yu inap, yu mas givim em. ²⁸ Sapos yu inap helpim wantok long taim em i askim yu, orait yu no ken tokim em olsem, “Wet pastaim. Tumora yu kam bek na bai mi givim yu.” ²⁹ Ol wantok bilong yu i stap klostu long yu na ol i ting yu pren bilong ol. Olsem na yu no ken tingting long mekim nogut long ol. ³⁰ Yu no ken tok pait nating wantaim man i no bin mekim nogut long yu. ³¹ Bel bilong yu i no ken kirap long bihainim pasin bilong ol man bilong pait, na yu no ken wokabaut long rot bilong ol. ³² Long wanem, Bikpela yet i no laik tru long kain man olsem. Tasol Bikpela i stap wanbel tru wantaim ol man i save wokabaut stret. ³³ Bikpela i tok, ol man nogut bai i bagarap wantaim ol famili bilong ol. Tasol Bikpela i save mekim gut long ol stretpela man wantaim ol famili bilong ol, na em i lukautim ol. ³⁴ Sapos ol man i tok bilas long ol arapela man, orait God bai i bekim wankain pasin long ol. Tasol em i save mekim gut long ol man i daunim ol yet. ³⁵ Ol manmeri bai i givim biknem long ol man i gat gutpela tingting. Tasol ol man i no gat gutpela tingting i save bagarapim nem bilong ol yet.

4

Yupela i mas kisim gutpela tingting na save

¹ Ol pikinini, yupela i mas harim gut tok bilong mi, papa bilong yupela, na bai yupela i kisim gutpela tingting. ² Tok mi givim yupela, em i gutpela

tru, na yupela i no ken tromoi i go. ³ Mama bilong mi i no bin karim narapela pikinini, mi wanpela tasol, na em i laikim mi tumas. ⁴ Na taim mi mangi yet, papa bilong mi i bin skulim mi. Em i tokim mi olsem, “Putim gut tok bilong mi long tingting bilong yu na bihainim, na bai yu stap gut olgeta. ⁵ Yu mas kisim gutpela tingting na gutpela save. Yu no ken sakim tok bilong mi o lusim tingting long en. ⁶ Yu no ken lusim gutpela tingting. Nogat. Yu mas laikim em tumas na bai em i lukautim yu gut. ⁷ Nambawan samting yu mas kisim, em i gutpela tingting. Tru, yu ken kisim planti arapela samting, tasol gutpela tingting em i nambawan tru. ⁸ Yu mas laikim gutpela tingting na holim strong, na em bai i givim biknem long yu. ⁹ Em i kamap olsem naispela bilas long het bilong yu na olsem gutpela hat king.”

Tupela kain rot

¹⁰ Pikinini, yu mas harim gut tok bilong mi, na bai yu stap longpela taim long graun. ¹¹ Mi save skulim yu long bihainim gutpela tingting na mi save stiaim yu long wokabaut long stretpela rot. ¹² Sapos yu wokabaut long dispela rot, bai i no gat wanpela samting i pasim yu, na bai yu no inap pundaun. ¹³ Oltaim yu mas holimpas dispela gutpela tok bilong mi. Em i olsem as bilong laip bilong yu, olsem na yu mas lukautim gut. ¹⁴ Yu no ken wokabaut long rot bilong ol man nogut, na yu no ken bihainim pasin bilong ol. ¹⁵ Yu mas abrusim tru dispela rot na yu mas i go i stap longwe long en. ¹⁶ Sapos ol man nogut i no bin mekim samting

nogut yet, orait ol i no inap slip. Sapos ol i mekim nogut long ol arapela man pastaim, orait ol inap slip gut. ¹⁷ Pasin nogut na pasin bilong bagarapim ol arapela man em i olsem kaikai na dring bilong ol.

¹⁸⁻¹⁹ Rot bilong ol man nogut i tudak olsem biknait. Ol i save pundaun na ol i no save wanem samting i sutim lek bilong ol. Tasol rot bilong ol stretpela man i lait olsem san i kamap long moningtaim, na lait i wok long kamap strong moa, inap long belo.

²⁰ Pikinini, putim yau gut long tok bilong mi.

²¹ Yu mas holimpas dispela tok bilong mi, na putim gut long tingting bilong yu. Nogut yu lusim.

²² Sapos yu kisim tok bilong mi, orait dispela tok bai i givim laip long yu. Dispela tok inap mekim yu i stap gut tru. ²³ Gutpela tingting bilong stiaim laip bilong yu, em i save kamap long tingting bilong yu, olsem wara i save kamap long hul wara. Olsem na olgeta taim yu mas was gut tru long tingting bilong yu. ²⁴ Yu no ken mekim tok giaman na olkain tok nogut. ²⁵ Yu mas lukluk stret long rot yu laik i go long en. Yu no ken lukluk nabaut. ²⁶ Tingting gut long wokabaut bilong yu, na olgeta pasin bilong yu bai i kamap gutpela. ²⁷ Yu no ken lusim gutpela rot yu wokabaut long en. Yu no ken i go long han sut o long han kais. Nogat. Yu mas abrusim olkain pasin nogut.

5

Yu no ken trabel long meri bilong narapela man

4:18-19: 2 Sml 23.4, Mt 5.14-15, Fl 2.15 **4:23:** Sng 44.21, Ro 12.8 **4:26:** Hi 12.13

¹ Pikinini, putim yau gut long tok bilong mi. Mi laik givim gutpela tingting na save long yu. ² Olsem bai yu inap wokabaut long stretpela pasin, na bai olgeta tok bilong yu i olsem tok bilong man i gat gutpela save. ³ Yu mas mekim olsem, long wanem, sapos wanpela meri i lusim man bilong en, na i aigris long yu, orait em bai i mekim planti switpela tok gris bilong pulim yu. ⁴ Na sapos yu bihainim tok bilong en, bihain bai yu pilim em i samting nogut, olsem marasin i gat pait, na em i pen olsem bainat i sutim yu. ⁵ Dispela kain meri bai i bringim yu i go stret long ples bilong ol man i dai pinis. ⁶ Em i no save bihainim stretpela rot bilong laip. Nogat. Em i no save em i bihainim ol rot nogut, olsem na em i go nabaut tasol.

⁷ Orait pikinini, putim yau gut long tok bilong mi. Yu no ken sakim dispela tok. ⁸ Yu mas i stap longwe tru long kain meri olsem. Yu no ken i go klostu long dua bilong haus bilong en. ⁹ Nogut yu lusim gutpela nem bilong yu. Man bilong en i no inap marimari long yu. Nogat. Bai em i kilim yu i dai long taim yu yangpela yet. ¹⁰ Na ol gutpela samting yu bin hatwok long kisim bai i go long han bilong ol arapela man. ¹¹ Bai sik i kisim yu na yu kamap bun nating. Na long taim yu laik i dai, bai yu slip long bet na krai nogut. ¹² Na bai yu tok olsem, “Mi longlong tru. Bilong wanem mi bikhet na mi no larim ol man i stretim mi? ¹³ Mi no bin bihainim tok bilong ol tisa bilong mi. ¹⁴ Nau mi bagarap olgeta na mi kamap nogut pinis long ai bilong olgeta manmeri.”

¹⁵ Yu no ken i go long hul wara bilong narapela man. Yu mas i stap gut wantaim meri bilong yu,

na slip wantaim em wanpela tasol, olsem man i dring wara long hul wara bilong em yet. ¹⁶ Sapos yu kamapim pikinini long ol meri nabaut, bai ol dispela pikinini i no inap helpim yu bihain. Olsem na meri bilong yu tasol i mas karim ol pikinini bilong yu. ¹⁷ Maski pamukim ol meri nabaut na bai ol pikinini bilong yu i stap long lain bilong ol dispela meri.

¹⁸ God i ken mekim gut long meri bilong yu. Meri i olsem hul wara bilong yu na yu ken amamas long em. ¹⁹ Em i naispela tumas na pasin bilong en i gutpela tru. Em i save laikim yu tumas, olsem na oltaim yu mas tingting long em na laikim em tru. Na yu mas amamas oltaim long susu bilong en.

²⁰ Pikinini, nogut yu tingting oltaim long meri bilong narapela man na yu laik holim susu bilong en. ²¹ Bikpela i save lukim olgeta samting yumi mekim, na em i glasim gut olgeta pasin bilong yumi. ²² Sin bilong man nogut i save kalabusim em yet olsem umben na holimpas em olsem baklain. ²³ Kain man olsem i no save daunim laik bilong em yet. Nogat. Em i save mekim longlong pasin tru, na dispela pasin i save kilim em i dai.

6

Sampela pasin yu no ken bihainim

¹ Pikinini, sapos narapela man i bin kisim dinau, na yu bin promis long bekim dispela dinau sapos em yet i no inap, orait dispela pasin bilong yu i no gutpela. ² Dispela tok promis i kalabusim yu yet,

olsem yu kalabus long wanpela umben yu yet i bin taitim. ³ Pikinini, yu mas lusim dispela kalabus kwiktaim. Nogut yu stap aninit long dispela man. Yu mas i go askim em long rausim promis bilong yu. Maski dispela pasin i daunim nem bilong yu na yu sem, yu go tasol. ⁴ Yu no ken slip tumas, yu mas hariap i go. ⁵ Yu mas lusim dispela kalabus, olsem abus o pisin i lusim umben na i ranawe.

⁶ Yupela ol lesman, mi gat tok long yupela olsem. Yupela go lukim gut pasin bilong ol anis na bai yupela i kamap saveman. ⁷ Ol anis i no gat hetman o bikman o ofisa bilong bosim ol. ⁸ Tasol taim i gat planti kaikai i stap, ol anis i save bungim kaikai na putim i stap bilong taim kaikai i sot. ⁹ Tasol yupela lesman, ating yupela i laik slip longpela taim, a? Wanem taim bai yupela i kirap long bet bilong yupela? ¹⁰ Yupela i save tok, "Maski, mipela i laik slip moa liklik. Mipela i laik malolo liklik taim tasol na bai mipela i kirap." ¹¹ Sapos yupela i mekim olsem, orait wantu bai olgeta samting bilong yupela i pinis na yupela i kamap rabisman. I olsem ol stilman i stilim olgeta samting bilong yupela.

¹² Ol man nogut tru i save giaman nabaut. ¹³ Ol i no laik autim stret tok bilong ol, olsem na ol i save mekim ol kain kain pasin long ai na han na lek bilong ol bai ol poroman bilong ol i ken save long samting ol i tingting long mekim. ¹⁴ Oltaim ol i wok long tingting long mekim pasin nogut na ol i save mekim ol man i bel nogut long ol arapela

man. ¹⁵ Tasol wantu bikpela bagarap bai i painim ol, na bai i no gat rot bilong mekim ol i orait gen.

¹⁶ Bikpela i no laikim tru ol man i mekim dispela 7-pela pasin.

¹⁷ Pasin bilong hambak na lukim ol arapela man i olsem samting nating.

Pasin bilong mekim tok giaman.

Pasin bilong kilim nating ol arapela man.

¹⁸ Pasin bilong tingting long mekim pasin nogut.

Pasin bilong hariap long mekim sin.

¹⁹ Pasin bilong tok giaman long kot.

Pasin bilong mekim ol man i bel nogut long ol brata bilong ol yet.

Yu no ken trabel long meri bilong narapela man

²⁰ Pikinini, yu mas harim tok bilong papamama bilong yu na yu no ken sakim tok bilong tupela.

²¹ Yu mas putim tok bilong tupela long tingting bilong yu na bihainim gut oltaim, na em bai i kamap olsem gutpela bilas long het na long nek bilong yu. ²² Long taim yu wokabaut, dispela tok bai i soim rot long yu. Na long taim yu slip, bai dispela tok i was long yu. Na long taim yu kirap, bai dispela tok i givim gutpela tingting long yu.

²³ Tok bilong papamama i olsem wanpela lam i lait gutpela bilong soim rot long yu. Na taim tupela i stretim yu, tupela i soim yu gutpela pasin yu mas bihainim long laip bilong yu. ²⁴ Tok bilong tupela bai i helpim yu na bai ol meri nogut i no inap paulim yu, na bai yu no harim switpela tok bilong meri bilong narapela man. ²⁵ Yu no ken aigris long naispela bodi bilong dispela meri. Na

sapos em i lukluk long yu bilong pulim yu, orait yu no ken i go long em. ²⁶ Sapos man i slip wantaim pamukmeri, em bai i no lusim bikpela pe tumas. I olsem pe bilong liklik hap kaikai tasol.* Tasol sapos man i slip wantaim meri bilong narapela man, em bai i lusim bikpela pe tru. Em inap lusim laip bilong em yet.

²⁷ Sapos yu holim paia klostu long bros bilong yu, orait ating siot bilong yu i no inap paia, a? ²⁸ O sapos yu wokabaut antap long paia, ating paia i no inap kukim lek bilong yu, a? ²⁹ Olsem tasol, sapos yu slip wantaim meri bilong narapela man, ol bai i mekim save long yu na yu no inap abrusim.

³⁰ Sapos wanpela man i hangre na i stilim sampela kaikai, orait ol man i no save tok nogut long em. ³¹ Tasol sapos ol i painimaut long dispela samting em i bin mekim, orait bai ol i kotim em na em i mas bekim planti samting moa, inap long pinisim olgeta samting long haus bilong en.

³² Tasol sapos man i slip wantaim meri bilong narapela man, em i kranki olgeta na i longlong tru. Man i mekim dispela pasin em i bagarapim em yet. ³³ Ol man bai i paitim em na tok nogut long em na bai em i sem nogut oltaim. ³⁴ Ol man i save belhat nogut tru, sapos narapela man i slip wantaim meri bilong ol. Olsem tasol man bilong dispela meri bai i belhat nogut tru na i bekim rong bilong dispela man na mekim save tru long em. Em i no inap marimari long em. Nogat tru. ³⁵ Na

* **6:26:** Tok Hibru i no klia tumas long dispela hap. Sampela man i save tanim tok olsem, “Sapos yu go oltaim long ol pamukmeri, bai yu lusim olgeta samting bilong yu na kamap rabisman.” **6:32:** Snd 7.7-13

em i no inap kisim bikpela mani samting bilong pinisim belhat bilong en.

7

¹ Pikinini, yu mas holim strong tok bilong mi na putim long tingting bilong yu. ² Sapos yu bihainim gut tok bilong mi, bai yu stap gut. Lukautim gut tok bilong mi, olsem yu save lukautim ai bilong yu yet. ³ Yu mas putim tok bilong mi long tingting bilong yu na em bai i stap oltaim, olsem ring i stap oltaim long pinga bilong yu. ⁴ Gutpela tingting na save i mas i stap wantaim yu oltaim, olsem susa tru bilong yu, o olsem gutpela pren bilong yu. ⁵ Na sapos meri bilong narapela man i laik grisim yu long slip wantaim em, orait gutpela tingting bai i banisim yu na yu no inap bihainim tok bilong en.

Pasin nogut bilong sampela maritmeri

⁶ Wanpela de mi sanap long windo bilong haus bilong mi na mi lukluk i go long rot. ⁷ Na mi lukim ol yangpela man i wokabaut i go i kam long rot. Ol i no gat gutpela tingting na save. Tasol wanpela em i kranki olgeta. ⁸ Dispela yangpela man i wokabaut klostu long haus bilong wanpela meri nogut. ⁹ San i go daun pinis na klostu tudak i laik kamap. ¹⁰ Dispela meri i putim bilas olsem meri bilong rot, na em i ting long grisim dispela man. Olsem na meri i go bungim em. ¹¹ Dispela meri i hambakmeri tru na i no save sindaun gut long haus. ¹² Oltaim em i save raun raun long rot na long maket, bilong painim man. ¹³ Mi lukim dispela meri i holimpas dispela yangpela man na givim kis long em. Na meri i lukluk stret long ai

bilang en na i tok olsem, ¹⁴ “Nau mi bin mekim wanpela ofa, na hap abus bilang dispela ofa i stap long haus bilang mi. ¹⁵ Olsem na mi lusim haus bilang mi na mi kam bilang painim yu. Nau mi lukim yu pinis. ¹⁶ Na tu mi bin redim gutpela bet long haus bilang mi. Mi bin putim ol naispela sitbet i gat kala long dispela bet. Ol dispela sitbet i kam long Isip. ¹⁷ Na mi bin kapsaitim kain kain paura i gat gutpela smel long dispela bet. ¹⁸ Yu kam wantaim mi, na bai mitupela i wok long pilai na amamas i go inap long tulait. ¹⁹ Yu no ken pret long man bilang mi. Em i go i stap longwe moa, ²⁰ na em i no inap kam bek hariap. Long wanem, em i kisim planti mani i go wantaim em. Tupela wik bai i go pinis na long namel long dispela mun, ating em bai i kam bek.”

²¹ Dispela meri i mekim planti switpela tok bilong grisim em na kirapim bel bilang en. ²² Dispela man i harim tok bilong meri na wantu em i bihainim meri i go long haus, olsem bulmakau ol i bringim i go long ples bilang kilim i dai. O olsem longlong man ol i bringim i go long haus kalabus. ²³ Dispela man i no save olsem wanpela spia bai i sutim em. Em i olsem wanpela pisin i flai i go long ples umben i stap long en. Na pisin i no save, umben bai i holimpas em na em bai i dai.

²⁴ Orait ol pikinini, yupela i mas putim yau gut long tok bilang mi. ²⁵ Yupela i no ken larim bel bilang yupela i kirap long bihainim dispela kain meri. ²⁶ Long wanem, planti man tumas i bin bagarap na dai long han bilang kain meri olsem. ²⁷ Rot i go long haus bilang en i olsem rot i go long

matmat. Na sapos yupela i bihainim dispela rot, bai yupela i go long ples bilong ol man i dai pinis.

8

Gutpela tingting i tok long wok em i save mekim

¹ Gutpela na stretpela tingting i olsem wanpela meri i sanap na singautim yumi. ² Em i sanap long ples maunten klostu long rot na long ol rot bung. ³ Na em i sanap klostu long ol dua bilong bikpela banis bilong taun, na i wok long singaut olsem, ⁴ “Mi singaut long yupela olgeta manmeri. ⁵ Yupela man i no gat save, yupela kam na kisim save. Yupela man i no gat tingting, yupela kisim gutpela tingting. ⁶ Putim yau gut long gutpela na stretpela tok mi laik givim yupela. ⁷ Oltaim mi save autim tok i tru tasol, na mi no laik tru long olkain tok nogut. ⁸ Olgeta tok bilong mi i stretpela tasol. Mi no inap mekim wanpela tok giaman. ⁹ As bilong dispela tok i klia tumas long man i gat gutpela tingting na save, na ol i save dispela tok i stret olgeta. ¹⁰ Yupela i mas larim mi i skulim yupela long gutpela save, long wanem, tok bilong mi i winim gutpela silva na gol.

¹¹ “Mi yet mi gutpela na stretpela tingting na mi winim tru olkain ston i dia tumas na olgeta samting yupela i save laikim. ¹² Na mi save long ol gutpela pasin bilong wokabout. Mi gat olgeta save na mi inap skelim olgeta samting. ¹³ Man i save aninit long Bikpela, em i no save laikim tru ol pasin nogut. Mi no laik tru long pasin bilong

bikhet na pasin bilong man i litimapim nem bilong em yet na pasin bilong mekim olkain samting nogut na pasin bilong tok giaman. ¹⁴ Mi inap givim gutpela tingting long ol manmeri na mi inap helpim ol long mekim gutpela wok. Mi yet mi gutpela tingting na mi gat bikpela strong. ¹⁵⁻¹⁶ Mi save helpim ol king na hetman long bosim gut ol kantri bilong ol na long putim ol gutpela lo bilong mekim kantri i bihainim stretpela pasin. ¹⁷ Na wanem ol manmeri i wok strong long painim mi, bai ol i lukim mi. Wanem ol manmeri i laikim mi, mi tu mi laikim ol tumas. ¹⁸ Mi inap givim biknem na planti mani samting long ol manmeri. Na mi inap helpim ol long bihainim stretpela pasin na long kisim ol gutpela gutpela samting. ¹⁹ Ol samting mi save givim ol i winim tru gutpela gol na gutpela silva. ²⁰ Oltaim mi save bihainim stretpela pasin tasol. ²¹ Mi save hipim planti gutpela samting long ol bakstua bilong ol man i laikim mi tumas. Na ol bakstua bilong ol i pulap tru.

²² “Bipo bipo tru, long taim Bikpela i laik wokim ol samting, em i wokim mi pastaim. Na bihain em i wokim olgeta arapela samting. ²³ Bipo tru, long taim Bikpela i no wokim graun yet, em i wokim mi na mi stap. ²⁴ Mi kamap long taim Bikpela i no bin wokim solwara na ol wara nabaut, ²⁵ na long taim em i no bin wokim ol bikpela na liklik maunten. ²⁶ Long taim mi kamap, Bikpela i no bin wokim olgeta hap graun, olsem na i no gat ol gaden samting i stap. ²⁷ Mi stap wantaim Bikpela long taim em i wokim skai i raunim solwara ²⁸ na

long taim em i putim ol klaut long skai na long taim em i mekim wara i sut i kam antap long graun na pulimapim graun na i kamap bikpela solwara. ²⁹ Na mi stap wantaim em long taim em i makim ol arere bilong solwara na i tok strong long solwara i no ken kalapim mak na long taim em i bin makim ples bilong putim dispela graun i stap long en. ³⁰⁻³¹ Long taim Bikpela i mekim ol dispela wok, mi stap wantaim em na em i makim mi olsem saveman i bosim wok. Olgeta de mi bin mekim em i amamas, long wanem, mi bin amamas tumas long lukim ol santing em i bin wokim. Mi bin amamas long lukim dispela graun na ol manmeri i stap long en, olsem na mi bin amamas i stap oltaim long ai bilong Bikpela.”

³² Na gutpela na stretpela tingting i skruim tok olsem, “Ol pikinini, yupela i mas harim gut tok bilong mi na bihainim ol pasin bilong mi. Sapos yupela i mekim olsem, bai yupela i amamas. ³³ Yupela i mas larim mi i skulim yupela, na bai yupela i kisim gutpela tingting na save. Yupela i no ken givim baksait long dispela wok. ³⁴ Ol man i save harim gut tok bilong mi, ol i ken amamas. Olgeta de ol i save kam sanap klostu long dua bilong haus bilong mi na wetim mi, na mi save givim tok long ol. ³⁵ Ol man i kisim mi, ol i save kisim laip, na Bikpela i save belgut long ol. ³⁶ Tasol ol man i no kisim mi, ol i bagarapim ol yet. Ol man i no laik tru long mi, ol i olsem ol man i laikim tumas long i dai.”

Gutpela tingting i singautim ol manmeri

¹ Gutpela na stretpela tingting i bin wokim haus bilong en. Em i sapim 7-pela pos bilong strongim na bilasim haus. ² Em i kilim abus na kukim pinis na mekim wain i kamap switpela. Na em i redim pinis tebol bilong kaikai. ³ Em i salim ol wokmeri bilong en long sanap long ples antap namel long taun na ol i singaut olsem, ⁴ “Yupela man i no gat gutpela tingting na yupela longlong man, yupela kam long haus bilong gutpela na stretpela tingting. ⁵ Yupela kam kaikai wantaim em na dring switpela wain em i redim pinis. ⁶ Lusim longlong pasin bilong yupela na kam kisim laip. Yupela i mas bihainim rot bilong gutpela tingting.”

Pasin bilong tupela kain man

⁷ Sapos yu stretim man bilong tok bilas, em bai i bekim tok nogut long yu. Na sapos yu stretim man nogut, em bai i paitim yu na bagarapim skin bilong yu. ⁸ Olsem na maski long stretim man bilong tok bilas. Em bai i birua long yu tasol. Tasol sapos yu stretim man i gat gutpela tingting, em bai i laikim yu. ⁹ Sapos yu givim tok long man i gat gutpela tingting, orait tingting bilong en bai i kamap gutpela moa. Na sapos yu skulim stretpela man, bai yu skruim save bilong em.

¹⁰ Sapos yu laik kisim gutpela tingting, orait pastaim yu mas aninit long Bikpela. God em i gutpela na stretpela olgeta. Na sapos yu laik kisim gutpela save, orait pastaim yu mas save gut long em. ¹¹ Gutpela tingting bai i mekim yu i stap longpela taim long graun, na bai yu winim planti

ya. ¹² Sapos yu kisim gutpela tingting, orait yu mekim gut long yu yet. Tasol sapos yu man bilong bikhet, orait yu bagarapim yu yet.

Longlong pasin i singautim ol manmeri

¹³ Longlong pasin i olsem wanpela meri i save bikmaus nabaut. Em i no gat gutpela tingting na em i no save long gutpela pasin. ¹⁴ Haus bilong en i stap long ples antap namel long taun, na em i sindaun long sia klostu long dua. ¹⁵ Em i lukim ol manmeri i wokabaut i go long wok bilong ol na em i singautim ol long kam. Em i tok olsem, ¹⁶ “Yupela man i no gat gutpela tingting na yupela longlong man, yupela kam insait long haus bilong mi. ¹⁷ Sapos yu stilim wara, dispela wara i gutpela tru long dring. Na sapos yu hait na kisim kaikai, dispela kaikai em i swit moa.” ¹⁸ Ol man i harim tok bilong en, ol i no save, haus bilong en i olsem matmat. Na ol i no save, ol man i bin i go long em, ol i stap nau long ples bilong ol man i dai pinis.

Ol gutpela tok bilong Solomon

(Sapta 10.1–22.16)

10

¹ Dispela em ol sotpela sotpela tok bilong Solomon long pasin bilong gutpela sindaun. Em i tok olsem. Sapos pikinini man i gat gutpela tingting na save, orait papamama bilong en i amamas. Tasol sapos pikinini i bihainim longlong pasin, orait papamama i bel hevi tru.

² Sapos yu bihainim pasin nogut na kamap maniman, orait mani bilong yu i no inap mekim yu i

stap gut. Tasol sapos yu bihainim stretpela pasin, bai yu no painim bagarap.

³ Bikpela i no save larim ol stretpela man i sot long kaikai. Tasol em i no save larim ol man nogut i kisim ol samting ol i sotwin tru long kisim.

⁴ Sapos yu les long mekim wok, bai yu kamap rabisman. Tasol sapos yu wok hat, bai yu gat planti samting.

⁵ Man i gat gutpela tingting, em i save bungim kaikai long taim kaikai i mau. Tasol sapos man i slip na i no mekim wok long dispela taim, orait ol famili bilong en bai i sem nogut tru.

⁶ God i save mekim gut long ol stretpela man. Tasol tok bilong man nogut i save haitim tingting nogut bilong em long bagarapim ol arapela man.

⁷ Taim wanpela gutpela man i dai, ol manmeri i save tingim em na amamas moa yet. Tasol taim ol man nogut i dai, ol manmeri i save lusim tingting long ol kwiktaim.

⁸ Man i gat gutpela tingting i save harim tok bilong ol arapela man. Tasol ol man bilong mauswara nating bai i bagarap.

⁹ Ol stretpela man bai i stap gut. Tasol man i mekim pasin nogut bai i no inap haitim pasin bilong en.

¹⁰ Ol man bilong kusai i save mekim planti trabel. Na ol man bilong mauswara nating bai i bagarap.

¹¹ Tok bilong ol gutpela man i olsem wara bilong givim laip. Tasol tok bilong ol man nogut i save haitim tingting nogut bilong ol bilong bagarapim ol arapela man.

¹² Pasin bilong bel nogut i save kirapim trabel. Tasol pasin bilong laikim ol arapela i save karamapim olgeta rong.

¹³ Man i gat gutpela tingting, em i save autim gutpela tingting bilong en. Tasol ol i save givim kanda long ol man i no gat gutpela tingting.

¹⁴ Man i gat gutpela tingting i wok long kisim olkain save na i no save autim kwik. Tasol taim man i mauswara nating, trabel inap kamap kwik.

¹⁵ Ol planti samting bilong ol maniman i banisim ol na ol i stap gut, olsem taun i gat strongpela banis. Tasol ol rabisman i sot long ol samting, olsem na bai ol i bagarap.

¹⁶ Strepela man bai i kisim laip olsem pe bilong en. Tasol ol man nogut i wok long kamapim planti sin tasol.

¹⁷ Sapos man i larim ol arapela man i stretim em, orait em i stap long rot bilong laip. Tasol man i bikhet long ol man i laik stretim em, em i abrusim dispela rot.

¹⁸ Sapos man i bel nogut long narapela man, na i laik haitim dispela, orait em i save mekim tok giaman oltaim. Tasol sapos man i tok baksait long narapela man, orait em i olsem longlong man tru.

¹⁹ Sapos man i mekim planti toktok, em inap mekim sin long tok bilong en. Tasol man i no mekim planti toktok, em i gat gutpela tingting.

²⁰ Tok bilong strepela man i olsem gutpela silva tru. Tasol tingting bilong man nogut i samting nating na i rabis tru.

²¹ Tok bilong strepela man i save helpim planti manmeri. Tasol ol man i no gat gutpela tingting,

ol bai i dai, long wanem, tingting bilong ol i kranki tru.

²² Sapos Bikipela yet i givim yumi planti gutpela samting, em i no save larim ol dispela samting i givim hevi long yumi.

²³ Ol man i no gat gutpela tingting, ol i save amamas long mekim olkain pasin nogut. Tasol ol man i gat gutpela tingting, ol i save amamas long mekim gutpela na stretpela pasin.

²⁴ Ol man nogut i save pret long planti samting, na bai ol dispela samting i kamap long ol. Tasol ol stretpela man bai i kisim ol samting ol i laikim tumas.

²⁵ Sapos taim nogut i kamap long ol man nogut, dispela bai i pinisim ol olgeta, olsem bikipela raunwara i kirap na i karim ol samting i go. Tasol ol stretpela man i strong na ol i stap gut oltaim.

²⁶ Yu no ken kisim lesman long mekim wok bilong yu. Nogut yu les tru long em, olsem yu les long marasin i pait strong long maus, na long smok bilong paia i mekim ai i sol tumas.

²⁷ Sapos yu stap aninit long Bikipela na yu bihainim em oltaim, bai yu stap longpela taim long graun. Tasol ol man nogut bai i stap sotpela taim na bai ol i dai.

²⁸ Ol stretpela man i wet long Bikipela i givim gutpela taim long ol na bai ol i lukim na ol i amamas. Tasol ol man nogut i wet nating. Ol i no inap lukim gutpela taim.

²⁹ Bikipela i save lukautim gut ol stretpela man. Tasol em i save bagarapim ol man bilong mekim pasin nogut.

10:22: Stt 24.35, 26.12, Sng 37.22

10:27: Sng 19.9, 55.23, Snd

9.11

³⁰ Ol stretpela man i save stap gut long kantri bilong ol. Tasol ol man nogut i no inap i stap olsem. Nogat.

³¹ Ol stretpela man i gat planti gutpela tingting, na ol i save autim long ol manmeri. Tasol man i mekim tok nogut bai i bagarap.

³² Tok bilong stretpela man i swit tumas long yau bilong ol manmeri. Tasol tok bilong ol man nogut i save bagarapim bel bilong ol manmeri.

11

¹ Bikpela i no laik tru long ol man i senisim mak long skel, bilong giamanim ol manmeri na pulim mani bilong ol. Tasol em i amamas tru long ol man i save skelim ol samting long mak stret.

² Ol man i save litimapim nem bilong ol yet bai i kisim bikpela sem. Ol man i gat gutpela tingting i save daunim ol yet.

³ Ol stretpela man i save bihainim stretpela pasin tasol. Tasol ol man bilong giaman ol bai i bagarap long pasin giaman bilong ol yet.

⁴ Maski yu gat planti mani, em i no inap helpim yu long taim Bikpela i laik bekim ol rong bilong yu. Tasol sapos yu bihainim stretpela pasin, dispela bai i helpim yu na yu no ken i dai kwik.

⁵ Stretpela pasin bilong ol stretpela man i save helpim ol na ol inap bihainim stretpela rot. Tasol pasin nogut bilong ol man nogut i save mekim ol yet i pundaun.

⁶ Stretpela pasin bilong ol stretpela man i save helpim ol na ol i stap gut. Tasol ol man bilong

giaman na mangal, ol bai i bagarap long dispela pasin nogut bilong ol.

⁷ Ol man nogut i save ting ol bai i kisim planti gutpela samting long strong bilong ol yet. Tasol bihain bai ol i dai, na ol i no inap kisim ol dispela samting.

⁸ Sapos sampela trabel na hevi i kamap long ol stretpela man, orait Bikpela bai i kisim bek ol, na putim dispela trabel na hevi i go long ol man bilong mekim pasin nogut.

⁹ Sapos ol man bilong mekim pasin nogut i tok-tok, toktok bilong ol inap bagarapim ol arapela manmeri. Tasol gutpela tingting bilong ol stretpela man inap long helpim ol yet na bai ol i stap gut.

¹⁰ Taim sindaun bilong ol stretpela man i kamap gutpela, ol manmeri i save amamas. Tasol sapos wanpela man i mekim pasin nogut oltaim, orait long taim em i dai, ol manmeri i save amamas moa yet.

¹¹ Ol stretpela man i save mekim gutpela pasin insait long taun bilong ol, na dispela i mekim taun i kamap gutpela. Tasol ol man bilong mekim pasin nogut, ol i save mekim kain kain tok nogut, na dispela i save bagarapim taun.

¹² Sapos man i tok nogut bilong rabisim ol arapela man, em i olsem longlong man. Tasol man i gat gutpela tingting, em i save pasim maus na i no save mekim dispela kain tok.

¹³ Man bilong mekim planti toktok nabaut i save autim tok hait bilong pren bilong en. Tasol man bilong tok tru, em i no save autim tok hait bilong pren bilong en.

¹⁴ Sapos ol lida bilong gavman i no inap stiaim ol manmeri long gutpela rot, orait kantri bai i bagarap. Tasol sapos i gat planti man bilong givim gutpela tingting long ol gavman, kantri bai i stap gut.

¹⁵ Sapos wanpela man i kisim dinau, na yu promis long bekim dispela dinau sapos em yet i no inap, orait bihain bai yu gat bikpela hevi. Olsem na sapos yu laik i stap gut, yu mas givim baksait long dispela pasin.

¹⁶ Ol meri i mekim gutpela pasin, ol i laik bai ol manmeri i givim biknem long ol. Tasol ol man bilong pait i laik kisim planti mani samting tasol.

¹⁷ Sapos yu sori long narapela man na yu mekim gut long em, orait long dispela pasin yu mekim gut long yu yet. Tasol sapos yu mekim nogut long arapela man, em i olsem yu mekim nogut long yu yet.

¹⁸ Ol samting ol man nogut i kisim, em i no inap helpim ol tru. I olsem samting nating tasol. Tasol ol man i save mekim stretpela pasin, ol bai i kisim gutpela pe.

¹⁹ Ol man i strong long bihainim stretpela pasin, ol bai i kisim laip. Tasol ol man i strong long mekim pasin nogut, ol bai i dai.

²⁰ Bikpela i no laik tru long ol man i save tingting nogut oltaim. Tasol em i amamas long ol man i save wokabout stret.

²¹ Tru tumas, Bikpela bai i kotim ol man i bin mekim pasin nogut na em bai i mekim save long ol. Tasol ol lain bilong ol man i mekim gutpela pasin, ol bai i winim kot.

²² Sapos wanpela meri em i naispela tru, tasol oltaim em i save mekim ol kranki pasin, orait em i olsem pik ol man i bilasim gut tru na putim naispela ring gol long nus bilong en.

²³ Bikpela i save long tingting na laik bilong olgeta man. Ol stretpela man i gat gutpela tingting. Olsem na em i save givim ol gutpela samting long ol. Tasol ol man bilong mekim pasin nogut, ol i gat tingting nogut, olsem na em i save bekim rong bilong ol.

²⁴ Sampela man i save amamas long givim mani samting bilong ol long helpim ol arapela man, tasol ol yet i save kisim mani moa yet long wok bilong ol. Na sampela man i save olsem ol inap helpim ol arapela man, tasol ol i no laik. Ol i pasim mani samting bilong ol, tasol bihain ol yet i sot tru long mani.

²⁵ Man bilong givim samting bilong helpim ol arapela man, em yet bai i kisim planti samting. Sapos yu helpim ol arapela man bai ol i helpim yu tu.

²⁶ Sapos man i pasim kaikai bilong en long taim ol manmeri i laik baim, orait bai ol i tok nogut long em. Tasol sapos man i larim ol manmeri i baim kaikai bilong en, bai ol i amamas long em.

²⁷ Sapos man i wok strong long bihainim gutpela pasin, orait ol manmeri bai i belgut long em. Tasol sapos man i wok long mekim pasin nogut, bai taim nogut i painim em.

²⁸ Sapos man i ting mani bilong em tasol inap helpim em long stap gut, orait em bai i lus tru.

Tasol ol stretpela man bai i stap gut tru olsem ol nupela lip i stap long diwai.

²⁹ Sapos man i no lukautim gut ol samting bilong famili bilong em, bai ol samting bilong en i lus olgeta. Olsem tasol ol man i no gat gutpela tingting, ol bai i lusim olgeta samting, na bai ol i kamap wokboi nating bilong ol man i gat gutpela tingting.

³⁰ Pasin bilong stretpela man em i olsem diwai bilong givim laip. Na man i gat gutpela tingting na save, em i save mekim ol arapela man i gat laik long i kam i stap wantaim em.

³¹ Yumi save, ol stretpela man i save kisim gutpela pe bilong pasin bilong ol long taim ol i stap yet long graun. Olsem na yumi no ken ting, ol man bilong mekim pasin nogut bai i abrusim pe nogut bilong pasin bilong ol. Nogat. Bikpela bai i bekim stret long ol.

12

¹ Ol man i laikim tumas gutpela tingting, ol i save amamas long taim narapela man i stretim rong bilong ol. Tasol sapos man i no laik bai narapela man i stretim rong bilong en, em i olsem longlong man tru.

² Sapos man i bihainim gutpela pasin, orait Bikpela i amamas na belgut long em. Tasol sapos man i tingting long mekim pasin nogut long arapela man, orait Bikpela i tok, bai em i mas bagarap.

³ Sapos man i mekim pasin nogut, dispela i no inap helpim em long sindaun gut na i stap strong. Tasol man i bihainim stretpela pasin, em i olsem

diwai i gat rop i go daun tru na ol man i no inap kamautim.

⁴ Sapos meri bilong wanpela man i save mekim gutpela pasin, orait dispela i givim biknem long man bilong en. Tasol sapos meri i mekim kain kain pasin nogut na man bilong en i sem, orait dispela meri i olsem sik nogut i wok long bagarapim bun bilong man bilong en.

⁵ Ol stretpela man i tingting oltaim long mekim pasin i stret. Tasol ol man nogut i tingting oltaim long kain kain pasin bilong giamanim ol manmeri.

⁶ Toktok bilong ol man nogut i olsem man i sanap hait na i redi long kilim man i dai. Tasol toktok bilong ol stretpela man i save helpim ol manmeri long taim ol i gat hevi na ol dispela manmeri i ken i stap gut.

⁷ Sapos man i mekim pasin nogut, em bai i bagarap na i pinis olgeta. Tasol ol lain bilong ol stretpela man bai i stap gut.

⁸ Sapos man i gat gutpela tingting, orait ol manmeri bai i litimapim nem bilong en. Tasol sapos tingting bilong man i kranki, ol i save daunim nem bilong en.

⁹ Sapos wanpela man nating i gat wanpela wokboi tasol long haus bilong en, dispela em i gutpela, na i winim man i ting em i bikman, tasol em i sot long kaikai.

¹⁰ Ol stretpela man i save marimari long ol animal bilong ol, na lukautim ol gut. Tasol ol man nogut i save mekim nogut tru long ol animal bilong ol.

11 Man i lukautim gut gaden bilong en, em bai i kisim planti kaikai. Tasol man i no gat gutpela tingting, em i save hatwok nating long ol kain kain wok i no inap helpim em.

12 Ol man nogut i lukim sampela man i mekim pasin nogut na kisim planti samting, na ol i mangal tumas long ol dispela samting. Tasol ol stretpela man i save kisim planti samting long gutpela pasin bilong ol.

13 Tok nogut bilong ol man nogut i save kalabusim ol yet. Tasol sapos trabel i painim ol stretpela man, ol inap abrusim.

14 Sapos toktok na pasin bilong yu i gutpela, dispela bai i helpim yu long stap gut.

15 Ol man i no gat gutpela tingting, ol i save ting pasin bilong ol tasol i gutpela. Tasol ol man i gat gutpela tingting, ol i save larim ol arapela man i givim tingting long ol.

16 Ol man i no gat gutpela tingting, ol i save belhat kwik long man i mekim wanpela samting long ol. Tasol sapos ol man i tok nogut long man i gat gutpela tingting, orait em i no save wari long dispela tok.

17 Sapos witnes long kot em i man bilong tok tru, orait em i save autim stretpela tok tasol. Tasol sapos em i man bilong giaman, orait em i save paulim kot.

18 Sapos man i no tingting gut na i tok, orait tok bilong en inap bagarapim bel bilong narapela man olsem bainat i sutim em. Tasol tok bilong man i gat gutpela tingting i save helpim ol man olsem gutpela marasin.

¹⁹ Tok giaman i save stap sotpela taim tru na ol man i lusim tingting long en. Tasol tok tru i save stap oltaim.

²⁰ Ol man i tingting long mekim pasin nogut, ol i save giamanim ol yet. Tasol man i tingting long helpim ol manmeri long sindaun gut, bai em yet i amamas.

²¹ Ol stretpela man i no save painim trabel. Tasol ol man i save mekim pasin nogut i save kisim planti trabel.

²² Bikpela i belhat na i birua tru long olgeta man i save tok giaman. Tasol em i save amamas long ol man i bihainim pasin tru.

²³ Man i save long gutpela pasin bilong mekim ol samting, em i no save autim kwik gutpela tingting bilong en. Tasol man i no gat gutpela tingting, em i save mauswara moa yet. Tasol ol manmeri i harim tok bilong en na ol i save em i olsem longlong man.

²⁴ Man bilong wok hat bai i kamap bosman. Tasol ol lesman bai i kamap wokboi nating.

²⁵ Sapos man i save wari oltaim, em bai i bel hevi tru na tingting bilong en bai i bagarap. Tasol sapos man i mekim gutpela tok long wantok bilong en, orait wantok bai i belgut tru.

²⁶ Ol stretpela man i save soim gutpela rot long ol wantok bilong ol. Tasol ol man bilong mekim pasin nogut i save lusim gutpela rot na i go paul.*

²⁷ Sapos ol lesman i go bilong sutim abus, ol bai i no inap kisim. Tasol ol man bilong wok hat, ol i nambawan man tru.

* **12:26:** Tok Hibru i no klia tumas long dispela lain.

²⁸ Man i bihainim stretpela pasin em bai i kisim laip na i stap gut. Sapos yumi bihainim dispela gutpela rot bai yumi no inap i dai.

13

¹ Sapos pikinini i gat gutpela tingting, em bai i harim tok bilong papa bilong en. Tasol bikhetman i no laik bai ol arapela man i stretim em.

² Man i save mekim stretpela tok long ol man-meri, em i save kisim ol gutpela samting. Tasol ol man bilong giaman na brukim promis, ol i laikim tumas pasin bilong bagarapim ol arapela man.

³ Sapos man i was gut long tok bilong em, em bai i stap gut na i no inap bagarap. Tasol ol man bilong mekim planti toktok nating, ol bai i bagarap.

⁴ Lesman i laikim tumas long kisim planti samting, tasol em i no save kisim. Tasol ol man bilong hatwok bai i kisim planti samting inap long laik bilong ol.

⁵ Ol stretpela man i no laik tru long olkain tok giaman. Tasol ol man nogut i save mekim olkain pasin bilong sem.

⁶ Sapos man i mekim stretpela pasin, orait dispela pasin bilong en i banisim em na em i stap gut. Tasol pasin nogut bilong ol man bilong mekim sin, em i save bagarapim ol yet.

⁷ Sampela rabisman i save giaman na mekim olsem ol i gat planti mani samting. Na sampela maniman i save giaman na mekim olsem ol i rabisman.

⁸ Sapos ol man nogut i tok long ol bai i bagarapim maniman, orait em inap baim ol long mani

bilong em yet na bai em i stap gut. Tasol ol rabisman i no inap wari, long wanem, ol man nogut i no inap mekim dispela kain pasin long ol.

⁹ Strepela man i olsem lam i lait gutpela moa. Tasol ol man nogut i olsem lam i laik i dai.

¹⁰ Bikhetsasin i save kamapim kros na pait. Tasol sapos man i larim ol arapela man i givim tingting long em, orait dispela man i gat gutpela tingting na save.

¹¹ Sapos man i no mekim wok na i kisim nating planti mani, orait dispela mani bilong en bai i pinis kwik. Tasol sapos man i wok na i bungim mani liklik liklik, orait mani bilong en bai i wok long kamap planti.

¹² Sapos man i ting long kisim wanpela samting na i wet nating longpela taim, bai em i bel hevi moa yet. Tasol sapos em i kisim dispela samting, orait em bai i ting laip bilong en i gutpela tru na em i amamas moa yet.

¹³ Sapos man i bikhet long ol man i laik givim gutpela tingting long en, orait em bai i bagarapim em yet. Tasol sapos man i bihainim tok bilong ol man i givim gutpela tingting long em, orait em bai i stap gut.

¹⁴ Tok bilong man i gat gutpela tingting na save, em i olsem wara bilong givim laip. Dispela tok inap long helpim man long abrusim ol samting i laik bagarapim em.

¹⁵ Sapos man i gat gutpela tingting, ol man bai i laikim em. Tasol man bilong giaman na brukim promis, em i wokabaut long rot nogut.

¹⁶ Olgeta man i gat gutpela tingting, ol i save tingting gut pastaim na mekim samting. Tasol ol

man i no gat gutpela tingting, ol i save kamapim ples klia longlong pasin bilong ol yet.

¹⁷ Sapos man bilong bringim tok i giaman na i senisim tok, orait em bai i painim trabel. Tasol sapos man i bringim tok na i autim stret dispela tok, orait em bai i helpim ol manmeri long i stap gut.

¹⁸ Sapos man i no larim ol arapela man i stretim em, em bai i stap rabis na i sem nogut tru. Tasol sapos man i larim ol arapela man i stretim em, orait ol manmeri bai i givim biknem long em.

¹⁹ Sapos man i ting long kisim wanpela samting na bihain em i kisim, em bai i belgut na i amamas tru. Tasol ol man i no gat gutpela tingting, ol i no laik tru long givim baksait long pasin nogut.

²⁰ Sapos man i wokabaut wantaim man i gat gutpela tingting, orait em tu bai i kisim gutpela tingting. Tasol sapos man i poroman wantaim ol man i no gat gutpela tingting, orait trabel bai i painim em.

²¹ Trabel i save bungim ol man bilong mekim sin. Tasol ol stretpela man i save kisim ol gutpela samting olsem pe bilong ol.

²² Taim gutpela man i dai pinis, ol lain pikinini bilong en i save kisim planti samting bilong en. Tasol sapos man nogut i wok long bungim mani samting, orait bihain ol stretpela man bai i kisim ol samting bilong en.

²³ Planti kaikai i save kamap long gaden bilong ol rabisman, tasol ol bikman i save daunim ol na kisim dispela kaikai.

²⁴ Sapos papa i no givim kanda long pikinini bilong en long taim pikinini i mekim rong, i olsem em i no laikim pikinini. Tasol sapos papa i laikim pikinini, orait em i save strong long stretim em.

²⁵ Ol stretpela man i gat planti kaikai, tasol ol man bilong mekim pasin nogut i save stap hangre oltaim.

14

¹ Meri i gat gutpela tingting, em i save mekim gutpela wok long haus bilong en, na ol famili bilong en i wok long kamap strong. Tasol meri i no gat gutpela tingting, em yet i save bagarapim haus na famili bilong en.

² Man i bihainim stretpela pasin, em i save stap aninit long Bikpela. Tasol ol man i bihainim pasin giaman, ol i ting Bikpela i samting nating.

³ Toktok bilong man i no gat gutpela tingting i soim ol manmeri olsem, em i laik litimapim nem bilong em yet. Tasol toktok bilong man i gat gutpela tingting i save helpim em yet, na em i stap gut.

⁴ Sapos i no gat bulmakau bilong brukim graun, haus kaikai bai i stap nating. Tasol sapos i gat bulmakau, bai i gat planti kaikai long gaden.

⁵ Sapos witnes em i man bilong tok tru, orait em i save autim stretpela tok tasol long kot. Tasol sapos em i man bilong giaman, orait olgeta tok bilong en i no stret.

⁶ Sapos ol bikhetman i laik kisim gutpela tingting, bai ol i no inap. Tasol sapos tingting bilong

man i gutpela, em bai i no inap hatwok long kisim gutpela save.

⁷ Yu mas i stap longwe long ol man i no gat gutpela tingting. Ol i no inap givim gutpela tingting long yu.

⁸ Man i gat gutpela tingting i save tingting gut long wokabout bilong en. Tasol ol man i no gat gutpela tingting, ol i save giamanim ol yet, long wanem, tingting bilong ol i kranks.

⁹ Ol man i no gat gutpela tingting, ol i save wanbel long mekim wanpela pasin tasol, em pasin bilong sin. Tasol ol stretpela man i save mekim gutpela pasin long ol yet, na ol i stap wanbel.*

¹⁰ Man i save long bel hevi bilong em yet, na em i save long bel bilong em yet i amamas. Tasol em i no inap kamapim long ol arapela man.

¹¹ Lain famili bilong man nogut bai i bagarap na pinis olgeta. Tasol lain bilong stretpela man bai i kamap strong moa yet.

¹² Sampela man i save ting, pasin bilong ol i gutpela na ol i bihainim gutpela rot. Tasol nogat. Ol i mekim i go i go, na bihain bai ol i dai.

¹³ Maski yumi lap, bel hevi i no inap lusim yumi. Na taim amamas i pinis, bel hevi i stap yet.

¹⁴ Ol man nogut i save amamas long pasin nogut ol i save mekim. Tasol ol gutpela man i save amamas tru long gutpela pasin bilong ol yet.†

¹⁵ Ol man i gat liklik save tasol, ol i save bilipim olgeta kain tok. Tasol man i gat gutpela tingting, em i save was gut long ol pasin em i mekim.

* **14:9:** Tok Hibru i no klia tumas long dispela lain. **14:12:** Snd 16.25, Ro 6.21 † **14:14:** Tok Hibru i no klia tumas long dispela lain.

16 Man i gat gutpela tingting i save lukaut gut na abrusim olkain trabel. Tasol man i no gat gutpela tingting, em i ting em inap mekim olgeta kain samting, na em i no wari long pasin bilong en.

17 Ol man bilong belhat kwik i save mekim longlong pasin. Na ol manmeri i no laikim tru man i tingting oltaim long inapim laik bilong em yet.

18 Pasin bilong ol man i gat liklik save, i save kamap olsem pasin bilong ol longlong man. Tasol save bilong ol man i gat gutpela tingting i olsem gutpela bilas long het bilong ol.

19 Ol man bilong mekim pasin nogut bai i stap aninit long ol stretpela man na askim ol long marimari na helpim ol.

20 Ol man i no save laikim man i sot long ol samting, maski em i wantok bilong ol. Tasol ol maniman i gat planti pren.

21 Man i save rabisim arapela man, em i man bilong sin stret. Tasol man i save marimari long man i sot long ol samting, em i ken amamas.

22 Ol man i tingting long mekim pasin nogut, tingting bilong ol bai i go kranki tru. Tasol ol man i save laikim man i tingting long mekim gutpela pasin, na ol i bel tru long em.

23 Sapos yu wok hat, orait bai yu kisim gutpela pe. Tasol sapos yu sindaun nating na toktok tasol, bai yu stap rabis.

24 Mani samting bilong ol man i gat gutpela tingting, em i olsem as bilong biknem bilong ol. Tasol ol man i no gat gutpela tingting, ol i gat longlong pasin tasol.

²⁵ Sapos witnes i tok stret long kot, orait kot i no ken tok long kilim man i no bin mekim rong. Tasol sapos witnes i no tok stret, orait em i man bilong giaman.

²⁶ Sapos man i aninit long Bikpela, em bai i sanap strong na i no ken pret long wanpela samting, na ol pikinini bilong en tu bai i stap gut.

²⁷ Pasin bilong aninit long Bikpela i olsem wara bilong givim laip. Dispela pasin em inap long helpim man long abrusim ol samting i laik bagarapim em.

²⁸ Sapos king i bosim planti manmeri, orait ol man bai i givim biknem long em. Tasol sapos king i bosim liklik lain tru, orait em bai i kamap olsem man nating tasol.

²⁹ Man i no save belhat kwik, em i gat gutpela tingting. Tasol man bilong belhat i mekim olsem em i ting longlong pasin i nambawan.

³⁰ Sapos man i stap bel isi, orait bodi bilong en bai i stap gut. Tasol sapos man i mangal na bel nogut oltaim long ol arapela man, dispela pasin i olsem sik nogut i wok long bagarapim ol bun bilong en.

³¹ God i bin wokim olgeta man, olsem na sapos wanpela man i daunim ol rabisman, em i rabisim God. Tasol pasin bilong mekim gut long ol rabisman, em i pasin bilong givim biknem long God.

³² Ol man nogut i save bagarapim ol yet long pasin nogut bilong ol. Tasol ol stretpela man i no save wari long wanpela samting. Maski taim bilong dai i kamap, bilip bilong ol i stap strong yet.

³³ Ol man i no gat gutpela tingting, ol i save, gutpela tingting na save i stap bilong ol i ken

kisim. Tasol gutpela tingting na save i stap oltaim wantaim ol man i gat gutpela tingting.

³⁴ Sapos ol manmeri i bihainim stretpela pasin, bai kantri i gat biknem. Tasol sapos ol i mekim sin, bai ol i sem moa yet.

³⁵ King i save amamas long ol wokman i mekim gutpela wok. Tasol sapos ol wokman i mekim wok nogut, na ol i mekim king i sem, orait bai king i belhat moa yet long ol.

15

¹ Sapos man i belhat long yu, orait bekim tok isi long em, na bai belhat bilong en i dai. Tasol sapos yu rabisim narapela man long tok bilong yu, bai yu mekim em i belhat nogut tru long yu.

² Sapos man i gat gutpela tingting na em i autim tok, em i mekim ol man i laikim gutpela tingting na save. Tasol taim man i no gat gutpela tingting i autim tok, em i mauswara nating tasol.

³ Bikpela i save lukim olgeta samting i kamap long olgeta hap. Em i lukim ol gutpela man na ol man nogut tu.

⁴ Sapos man i autim gutpela tok long ol manmeri, dispela tok i olsem diwai bilong givim laip na i helpim ol manmeri long i stap gut. Tasol sapos man i tok nogut long ol manmeri, em i bagarapim tingting bilong ol.

⁵ Man i no gat gutpela tingting i save sakim tok bilong papa bilong en. Tasol sapos man i larim ol arapela man i stretim em, orait em i gat gutpela tingting.

⁶ Ol stretpela man i gat planti samting long haus bilong ol. Tasol mani bilong ol man nogut i kamapim trabel long ol yet.

⁷ Ol man i gat gutpela tingting i save givim gutpela tingting long ol manmeri. Tasol ol man i no gat gutpela tingting i no save mekim olsem.

⁸ Bikpela i no laik tru long ofa bilong man i save mekim pasin nogut. Tasol em i amamas moa yet long prea bilong stretpela man.

⁹ Bikpela i no laik tru long pasin bilong man i save mekim pasin nogut. Tasol em i laikim tumas ol man i wok long bihainim stretpela pasin.

¹⁰ Man i lusim stretpela rot bai i kisim pe nogut tru. Na man i no laik bai ol arapela man i stretim em, em bai i dai.

¹¹ Bikpela i save lukim olgeta man i dai pinis na ples ol i stap long en. Olsem na em i save tu long olgeta tingting na laik bilong yumi manmeri bilong graun.

¹² Bikhetman i no laik bai narapela man i stretim em, na em i no laik askim man i gat gutpela tingting long givim tingting long em.

¹³ Sapos bel bilong man i amamas, bai pes bilong en i gutpela. Tasol sapos bel bilong man i hevi, bai tingting bilong en i bagarap.

¹⁴ Man i gat gutpela tingting i save wok strong long kisim save long olkain samting. Tasol man i no gat gutpela tingting, em i strong long tok kranki oltaim.

¹⁵ Man i sot long ol samting, em i stap nogut na i gat bikpela hevi oltaim. Tasol sapos em i man

bilong belgut na amamas, orait olgeta de i olsem de bilong pati.

¹⁶ Sapos yu gat liklik samting tasol na yu aninit long Bikpela, orait laip bilong yu i winim laip bilong man i gat traipela hip mani na i gat planti trabel tu.

¹⁷ Pasin bilong laikim man, em i nambawan pasin. Olsem na sapos yu stap wantaim ol pren bilong yu na yupela i kaikai kumu tasol, dispela i winim tru pasin bilong i stap wantaim ol man yu no laikim, na yupela i kaikai mit bilong bulmakau.

¹⁸ Man bilong belhat kwik i save mekim ol arapela man i kros. Tasol man bilong bel isi i save daunim kros bilong ol man, na ol i stap wanbel gen.

¹⁹ Lesman i ting laip bilong en i nogut tru, olsem em i wokabaut brukim bus. Tasol stretpela man i save, laip bilong en i gutpela tru, olsem em i wokabaut long bikrot.

²⁰ Sapos pikinini man i gat gutpela tingting na save, orait papamama bilong en i save amamas. Tasol sapos pikinini i bihainim longlong pasin, orait em i no laikim papamama bilong en.

²¹ Ol man i no gat gutpela tingting i save amamas long olkain longlong pasin. Tasol man i gat gutpela tingting i save bihainim stretpela pasin oltaim.

²² Sapos yu laik mekim sampela wok, orait pastaim yu mas kisim tingting long planti arapela man, na bai wok bilong yu i ken kamap gutpela. Sapos yu no mekim olsem, bai yu hatwok nating.

23 Sapos ol man i toktok i stap na yu wetim gutpela taim na yu mekim wanpela gutpela tok long ol, orait bai yu amamas.

24 Man i gat gutpela tingting i save wokabout long rot i go antap na em i kisim laip. Olsem na em i no inap i go daunbilo long ples bilong ol man i dai pinis.

25 Bikpela bai i bagarapim haus bilong man i litimapim nem bilong em yet. Tasol em bai i helpim meri, man bilong en i dai pinis, na ol arapela man i no ken kisim graun bilong dispela meri.

26 Olkain tingting nogut i olsem stingpela samt-ing long ai bilong Bikpela. Tasol ol gutpela tok i klin long ai bilong en.

27 Sapos man i mangal long mani, na i mekim kain kain pasin nogut bilong kisim, orait em i mekim trabel i kamap long famili bilong en. Tasol sapos man i no larim ol arapela man i givim mani long en bilong grisim em long mekim pasin i no stret, orait em bai i stap gut.

28 Strepela man i save tingting gut pastaim, na bihain em i bekim tok long arapela man. Tasol taim man nogut i toktok, em i save mekim tok nogut tasol.

29 Bikpela i save stap longwe long ol man i save mekim pasin nogut. Tasol em i putim yau long beten bilong ol strepela man.

30 Sapos yu lukim pes bilong man i gutpela na em i amamas i stap, orait bai yu belgut. Na sapos yu harim gutpela nius, orait dispela bai i strongim bodi bilong yu.

³¹ Man i putim yau gut long ol man i laik stretim em na helpim em long i stap gut, em i gat gutpela tingting na save.

³² Sapos man i sakim tok bilong ol man i laik stretim em, orait em i rabisim em yet. Tasol sapos man i harim tok bilong ol man i laik stretim em, orait tingting na save bilong en bai i kamap gutpela.

³³ Pasin bilong aninit long Bikpela, em i rot bilong kisim gutpela tingting na save. Yu no inap kisim biknem sapos yu no daunim yu yet pastaim.

16

¹ Yumi save tingting long mekim ol samting. Tasol Bikpela i mas tok orait pastaim, na yumi inap mekim ol dispela samting.

² Yumi save ting, olgeta pasin bilong yumi i klin long ai bilong God. Tasol Bikpela i save skelim olgeta tingting bilong yumi, na em i save gut long as bilong olgeta pasin yumi mekim.

³ Olgeta samting yu laik mekim, em yu mas putim long han bilong Bikpela. Na em bai i mekim ol dispela samting i kamap gutpela.

⁴ Bikpela i bin wokim olgeta samting, na ol i gat wok bilong ol. Olsem tasol, Bikpela i bin wokim ol man i save mekim pasin nogut, na em i makim ol long lus long kot bilong las de.

⁵ Bikpela i no laikim tru ol man i save hambak na litimapim nem bilong ol yet. Yumi ken save olsem, Bikpela i no inap larim ol i go nating. Nogat. Bai em i mekim save long ol.

⁶ Sapos man i laikim tumas Bikpela na i pas tru long em, orait Bikpela bai i rausim sin bilong en. Na sapos man i stap aninit long Bikpela, orait dispela man inap abrusim pasin bilong sin.

⁷ Sapos man i mekim olkain pasin Bikpela i laikim orait Bikpela i save helpim em long stap gut wantaim olgeta man na wantaim ol birua bilong en tu.

⁸ Sapos yu gat liklik samting tasol, na yu bihainim stretpela pasin, orait laip bilong yu i winim laip bilong man i gat traipela hip mani na i save mekim pasin nogut.

⁹ Yumi save tingting long ol samting yumi laik mekim. Tasol Bikpela i save stiaim wokabaut bilong yumi.

¹⁰ Taim king i givim tok long ol manmeri, i olsem em i autim tok Bikpela i bin givim em. Na long taim bilong skelim man long kot, em i save mekim stretpela kot tasol.

¹¹ Bikpela i laik bai ol man i skelim samting na metaim samting i mas bihainim mak stret, na ol i no ken giamanim ol manmeri.

¹² Ol king i no laik tru long pasin nogut, long wanem, sapos gavman i mekim stretpela pasin em bai i stap strong.

¹³ King i save laikim man i autim tok tru tasol.

¹⁴ Sapos king i belhat long wanpela man, orait king inap kilim em i dai. Tasol man i gat gutpela tingting em inap mekim king i bel isi gen.

¹⁵ Sapos king i belgut na amamas long wanpela man, em bai i mekim gut long dispela man na bai

man i stap gut. Dispela pasin bilong king i olsem klaut i bringim ren i kam na mekim kaikai i mau.

¹⁶ Sapos yu kisim gutpela tingting na save, orait dispela i winim tru planti gol na silva.

¹⁷ Ol stretpela manmeri i save bihainim rot bilong abrusim pasin nogut. Sapos man i lukaut gut long wokabaut bilong en, em bai i stap gut.

¹⁸ Pasin bilong hambak na litimapim nem bilong yu yet bai i mekim yu i pundaun na bagarap.

¹⁹ Sapos man i rabisman na i daunim em yet, dispela pasin i winim tru pasin bilong ol bikhetman i stilim planti samting bilong ol arapela man na tilim long ol yet.

²⁰ Sapos man i putim yau gut long tok bilong ol man i skulim em, orait em bai i gat gutpela sindaun. Na sapos man i bilip strong long Bikipela, bai em i ken amamas.

²¹ Ol man i save, sapos man i gat gutpela tingting, orait em inap skelim gut olkain pasin na tingting. Na sapos em i man bilong mekim gutpela tok, orait ol man bai i laikim tumas long harim tok bilong en.

²² Sapos man i gat gutpela tingting, orait dispela i olsem wara bilong givim laip long em. Tasol ol man i no gat gutpela tingting, ol i save mekim longlong pasin, na dispela i save bagarapim ol yet.

²³ Man i gat gutpela tingting, em i save tingting gut pastaim na bihain em i mekim gutpela tok. Na dispela i save mekim ol man i laikim tumas long harim tok bilong en.

²⁴ Gutpela tok i olsem hani. Em i swit moa na i save strongim bodi bilong ol manmeri.

²⁵ Sampela man i save ting, pasin bilong ol i gutpela na ol i bihainim gutpela rot. Tasol nogat. Ol i mekim i go i go na bihain bai ol i dai.

²⁶ Ol wokboi i save, sapos ol i no wok hat, bai ol i no gat kaikai, na dispela i save mekim ol i wok hat tru.

²⁷ Man nogut tru i save painim kain kain rot bilong mekim nogut long ol arapela manmeri. Tok bilong en i olsem bikpela paia na i save bagarapim ol.

²⁸ Man bilong mekim pasin nogut i save mekim ol arapela man i tok pait namel long ol yet. Na man bilong tok baksait i save mekim man i kros long pren bilong en.

²⁹ Man bilong pait i save grisim wantok bilong en, na bringim em i go long rot nogut.

³⁰ Sapos yu lukim man i brukim ai bilong en long narapela man, orait yu ken save, dispela man i tingting long mekim pasin nogut. Na sapos yu lukim man i pasim strong maus bilong en, orait yu ken save, em i bin mekim pasin nogut.

³¹ Ol man i lukim waitpela gras bilong ol lapun, na ol i save, ol lapun i bin bihainim stretpela pasin na ol i stap longpela taim long graun. Olsem na ol i givim biknem long ol.

³² Man i no save belhat kwik, em i mekim gutpela pasin. Dispela pasin i winim pasin bilong pait strong olsem gutpela soldia. Na man i bosim gut em yet, em i winim man i pait strong na kisim wanpela taun.

³³ Ol man i save pilai satu bilong painimaut wanem samting ol i mas mekim. Tasol Bikpela

wanpela tasol i save mekim satu i bekim askim bilong ol.

17

¹ Sapos man i stap bel isi wantaim famili bilong en, na ol i gat liklik hap rabis kaikai tasol, orait dispela i winim tru pasin bilong mekim bikpela pati wantaim ol manmeri i wok long kros na tok pait.

² Sapos wanpela wokboi i gat gutpela tingting na i save mekim gut wok bilong en, orait em bai i kamap olsem pikinini bilong bosman bilong en. Na bai pikinini nogut bilong bosman i stap aninit long dispela wokboi. Na taim bosman i dai, bai ol i tilim ol mani samting long ol pikinini bilong en na long dispela wokboi tu.

³ Bikpela i laik painimaut olsem, yumi gutpela man o man nogut, na em i traim bel bilong yumi olsem paia i kukim gol na silva bilong traim na painimaut em i samting tru o nogat.

⁴ Ol man bilong mekim pasin nogut na ol kusaيمان i save putim yau long olkain tok nogut.

⁵ God i bin wokim olgeta man. Olsem na sapos wanpela man i tok bilas long ol rabisman, em i save rabisim God. Na sapos man i amamas long lukim ol arapela man i kisim bagarap, bai em yet i kisim pe nogut.

⁶ Sapos man i kamap lapun na i gat ol tumbuna pikinini, orait em i save amamas, long wanem, dispela i mekim ol manmeri i givim biknem long em. Na ol pikinini i save amamas long papamama bilong ol.

⁷ Pasin bilong mekim gutpela tok, i no pasin bilong man i no gat gutpela tingting. Na tru tumas, pasin bilong giaman, em i no pasin bilong bikman.

⁸ Man i save givim mani long ol arapela bilong grisim ol long mekim pasin i no stret, em i save ting, mani i olsem marila bilong helpim em long mekim olkain samting long laik bilong em yet.

⁹ Sapos man i laik bai ol man i stap gut wantaim pren bilong ol, orait em i no ken kamapim ol rong ol i bin mekim. Tasol sapos man i toktok nabaut long wanpela rong, orait em bai i mekim man i kros long pren bilong en.

¹⁰ Sapos yu laik stretim man i gat gutpela tingting, bai yu tokim em wanpela taim tasol na bai em i kisim bikpela save. Tasol sapos yu laik stretim man i no gat gutpela tingting, bai yu inap stikim em 100 taim, na em bai i no senisim pasin bilong en.

¹¹ Man bilong mekim pasin nogut, em i save bikheth na kirapim pait. Tasol bai ol i salim wanpela man nogut tru i kam na mekim save moa yet long em.

¹² Sapos ol i bin stilim ol pikinini bilong mama bea na yu bungim dispela bea long rot, orait yu inap long kisim bikpela bagarap. Tasol sapos man i no gat gutpela tingting i wok long mekim kranki pasin, na yu bungim em, orait yu inap long bagarap olgeta.

¹³ Sapos ol i mekim gutpela pasin long wanpela man, na dispela man i bekim pasin nogut long ol, orait oltaim famili bilong en bai i gat taim nogut.

14 Man i kirapim wanpela tok kros, em i wankain olsem man i wokim liklik hul long banis i pasim bikpela wara. Mobeta em i lusim dispela pasin na i no gat bikpela kros i ken kamap.

15 Bikpela i no laikim tru dispela tupela pasin. Pasin bilong lusim nating ol man i bin mekim rong, na pasin bilong mekim save long ol man i no bin mekim rong.

16 Sapos man i no gat gutpela tingting, het bilong en i pas na em i no inap kisim save. Olsem na bilong wanem em i bringim mani bilong skul fi?

17 Ol gutpela pren i save laikim yumi long olgeta taim. Tasol ol brata i save sambai long helpim yumi long taim bilong hevi.

18 Ol man i no gat tingting, ol tasol i save promis long bekim dinau bilong narapela man sapos dispela man i no inap.

19 Man i save laikim pasin bilong sin, em i save laikim tu long kirapim pait. Na man i litimapim nem bilong em yet, em i wok long painim bagarap.

20 Man i save tingting nogut na toktok nogut oltaim, em bai i no inap stap gut. Nogat. Em bai i painim trabel tasol.

21 Sapos pikinini man i no gat gutpela tingting, bai papa bilong en i bel hevi tru.

22 Pasin bilong belgut i olsem marasin bilong mekim man i stap gut. Tasol sapos tingting bilong man i bagarap, dispela i olsem sik nogut i wok long bagarapim ol bun bilong en.

23 Taim man bilong mekim pasin nogut em i gat wok long kot, orait sapos ol man i laik givim mani

long em bilong grisim em long paulim kot, em bai i amamas tru long kisim dispela mani na paulim kot.

²⁴ Man i gat save, em i save wok strong long kisim gutpela na stretpela tingting. Tasol man i no gat gutpela tingting, em i wok strong long kisim ol kain kain samting nabaut.

²⁵ Sapos man i bihainim longlong pasin, bai papamama bilong en i bel nogut na bel hevi tru.

²⁶ I no stret sapos kot i tok, man i no gat rong em i mas baim kot. Na sapos ol bikman i mekim stretpela pasin, orait i no stret long givim kanda long ol.

²⁷ Man i gat planti save, em i no save toktok planti. Na man i gat gutpela tingting, em i no save belhat kwik. ²⁸ Olsem na sapos man i no gat gutpela tingting, em i pasim maus, orait ol man bai i ting em i gat gutpela tingting na save.

18

¹ Man i save stap wanpis, em i save tingting long em yet tasol. Maski sapos ol arapela man i gat gutpela tingting, dispela man i no laikim tingting bilong ol.

² Man i no gat gutpela tingting i no save amamas long kisim gutpela tingting na save. Nogat. Em i laik hambak tasol na autim tingting bilong em yet.

³ Man bilong mekim pasin nogut, em i save ting ol arapela man i samting nating. Na em i save bagarapim nem bilong ol na mekim ol i sem.

⁴ Sapos man i gat gutpela tingting i mekim tok-tok, orait tok bilong en i samting tru na planti

gutpela tingting i pulap long dispela tok, olsem wara i pulap long hul wara na i kapsait na i ran i go.

⁵ Sapos man i bin mekim rong na i sanap long kot, orait yu no ken helpim em. Nogut yu pasim rot bilong man i no bin mekim rong na em i no inap winim kot.

⁶ Man i no gat gutpela tingting i save tok pait wantaim ol arapela man. Na taim ol i harim tok bilong en, ol i laik paitim em.

⁷ Sapos man i no gat gutpela tingting, em i mekim toktok, orait tok bilong en i bagarapim em yet. I olsem em yet i taitim umben na umben i holimpas em na em i bagarap.

⁸ Yumi save laikim tumas long harim man i tok baksait long narapela man. Dispela kain tok i olsem switpela kaikai na wantu yumi save kaikai.

⁹ Lesman i wankain olsem man i save bagarapim ol samting.

¹⁰ Bikpela i olsem wanpela strongpela haus. Ol stretpela man i ken ran i go long en na i stap gut. ¹¹ Tasol ol maniman i ting, mani bilong ol i banisim ol, na bai ol i stap gut, olsem taun i gat strongpela banis.

¹² Sapos man i hambak na litimapim nem bilong em yet, orait bihain em bai i bagarap. Yu no inap kisim biknem sapos yu no daunim yu yet pastaim.

¹³ Putim gut yau pastaim, na bihain yu ken bekim tok. Sapos yu no mekim olsem, orait yu mekim longlong pasin na yu gat sem.

¹⁴ Sapos man i gat sik na tingting bilong en i stap strong, orait em inap winim dispela sik.

Tasol sapos tingting bilong man i bagarap, olsem wanem bai em i kamap gutpela gen?

¹⁵ Man i gat gutpela tingting, em i save wok strong long kisim save long olkain samting. Em i save putim yau gut long man i laik skulim em.

¹⁶ Sapos yu laik toktok wantaim wanpela bikman, orait yu mas bringim wanpela presen i kam long em, na em bai i larim yu i kam lukim em.

¹⁷ Taim wanpela man i sanap long kot na toktok, i luk olsem tok bilong en bai i win. Tasol taim arapela man i askim em long kliaim dispela tok, ol man i no save husat tru bai i win.

¹⁸ Sapos kot i no inap stretim tok namel long tupela bikman, orait kot inap pilai satu na makim man i winim kot.

¹⁹ Sapos yu mekim brata bilong yu i bel nogut long yu, orait em bai i pasim tingting bilong en na i no laikim yu, olsem ol manmeri i pasim dua bilong banis bilong taun na ol arapela man i no inap i go insait. Sapos tupela man i tok pait na i no sekan, dispela bai i pasim rot bilong tupela na tupela i no inap kamap wanbel, olsem strongpela dua i pasim rot bilong man, na em i no inap i go insait long haus.

²⁰ Sapos toktok bilong yu i gutpela, bel bilong yu bai i amamas. ²¹ Toktok bilong yu em inap mekim man i stap gut na em inap long bagarapim man. Olsem na sapos yu laikim pasin bilong mekim gutpela toktok, bai yu stap gut.

²² Sapos yu maritim wanpela meri, dispela i gutpela tru. Dispela i soim olsem, God i amamas na i belgut long yu.

²³ Rabisman i save tok isi long maniman, na askim em long helpim em. Tasol maniman i save bekim tok strong long em.

²⁴ Man i gat planti pren, em bai i bagarap. Tasol sampela man i gat narakain pren na tupela i pas gut na i wanbel. Pasin bilong tupela i winim pasin namel long tupela brata.*

19

¹ Sapos man i sot long ol samting, tasol em i stretpela man, em i winim tru man i no gat gutpela tingting na i save giaman nabaut. ² I no gutpela sapos man i wok strong long mekim wanpela samting na em i no save gut long dispela samting em i laik mekim. Na sapos man i hariap tumas long mekim wanpela wok, em bai i no inap mekim wok i kamap gutpela.

³ Sampela manmeri i save mekim longlong pasin na bagarapim ol yet, na bihain ol i putim hevi long Bikipela na i kros long em.

⁴ Sapos man i gat planti mani, em bai i gat planti pren. Tasol sapos man i no gat planti mani, ol pren bilong en bai i lusim em na em i no gat pren moa.

⁵ Sapos man i tok giaman long kot, em bai i kisim pe nogut. Ol i no inap larim em.

⁶ Planti man i save tok gris long man i gat namba, bilong mekim em i laikim ol. Sapos wanpela man i man bilong givim presen, orait bai ol man i laik kamap pren bilong en.

⁷ Sapos man i sot long ol samting, orait ol brata bilong en i no laikim em. Sapos olsem, ol pren

18:24: Snd 17.17

*

18:24: Tok Hibrú bilong dispela lain i no

klia tumas.

bilang en tu i save givim baksait long en. Maski em i tok gris long ol, tok bilang en i save lus nating.

⁸ Man i laik helpim em yet, em i save wok strong long kisim gutpela tingting na save. Na sapos man i holim gut dispela save long tingting bilang en, orait em bai i gat gutpela sindaun.

⁹ Sapos man i tok giaman long kot, em bai i kisim pe nogut. Ol bai i kilim i dai dispela kain man bilang giaman.

¹⁰ Sapos man i no gat gutpela tingting, tasol em i gat planti mani samting, orait dispela i no stret. Tasol sapos wokboi nating i kamap hetman na i bosim ol bikman, orait dispela i nogut tru.

¹¹ Man i gat gutpela tingting, em i no inap kros kwik. Nambawan pasin bilang en i olsem. Em i no save tingim rong narapela man i mekim long em.

¹² Sapos king i kros na belhat, em i olsem laion i singaut strong. Tasol sapos em i belgut na i laik helpim ol manmeri, em i olsem ren i mekim kaikai i kamap gut.

¹³ Sapos pikinini man i no gat gutpela tingting, orait em i save givim bikpela hevi tru long papa bilang en. Sapos meri bilang wanpela man, em i meri bilang tok kros na toktok planti, orait em i olsem ren i kam insait long hul long het bilang haus na oltaim i wok long pundaun liklik liklik.

¹⁴ Papamama inap givim haus na mani samting long yumi. Tasol God wanpela inap givim yumi meri i gat gutpela tingting.

15 Ol lesman i save slip strong oltaim. Man i sindaun nating tasol, em bai i no gat kaikai na i stap hangre.

16 Sapos man i bihainim ol lo bilong God, em bai i stap gut na i no inap bagarap. Na sapos man i givim baksait long ol pasin bilong God, em bai i dai.

17 Sapos yu marimari long rabisman na yu givim samting long em, i olsem yu larim Bikpela i dinau long yu, na bihain Bikpela bai i bekim dispela dinau.

18 Sapos pikinini man bilong yu i bikhet, yu mas stretim em, na em bai i bihainim gutpela pasin. Tasol sapos yu larim em i bihainim pasin nogut, i olsem yu orait long em i dai.

19 Sapos man i save kros kwik, orait em i mas karim hevi bilong rong bilong en. Sapos yu helpim em na pinisim hevi bilong en, orait bihain em i laik bai yu helpim em gen.

20 Sapos yu larim man i skulim yu na givim gutpela tingting long yu, orait bihain bai yu gat gutpela tingting na save.

21 Man i save tingting long mekim planti kain samting. Tasol samting Bikpela i tingting long mekim, dispela tasol bai i kamap.

22 Ol man i save laikim man i strong long bihainim ol tok na promis em i bin mekim. I tru, i no gutpela sapos man i stap rabis. Tasol sapos rabisman i gutpela man, em i winim tru man bilong giaman.

²³ Sapos yu aninit long Bikpela, dispela pasin i save givim laip long yu. Na bai yu stap gut oltaim na samting nogut i no ken kamap long yu.

²⁴ Lesman i save putim han long plet, bilong kisim kaikai. Tasol em i no inap apim han na putim kaikai long maus.

²⁵ Sapos yu givim kanda long bikhetman, orait man i no gat tingting bai i lukim na i save, em yet i mas bihainim gutpela pasin. Tasol sapos yu stretim ol man i gat gutpela tingting, save bilong ol yet bai i kamap gutpela moa.

²⁶ Sapos pikinini man i mekim nogut long papa bilong en, na i rausim mama long haus, orait em i mekim famili bilong en i sem nogut tru.

²⁷ Pikinini, sapos yu no laik skul moa long gutpela tingting, orait bai yu bihainim pasin bilong ol man i no gat tingting.

²⁸ Sapos man bilong mekim pasin nogut i kamap witnes long kot, orait em bai i amamas long paulim kot. Pasin nogut em i bun tru bilong dispela kain man.

²⁹ Ol man bilong tok nogut na tok bilas bai i kisim pe nogut. Na bai ol man i givim kanda long man i bihainim longlong pasin.

20

¹ Man i dringim planti bia, em bai i tok bilas na tok nogut na pait nabaut. Sapos man i larim bia i bosim em, orait em i no gat gutpela tingting.

² Kros na belhat bilong king i save pretim ol man, olsem bikpela singaut bilong laion. Sapos yu mekim king i belhat, bai laip bilong yu i lus.

³ Sapos man i givim baksait long pasin bilong pait, orait em bai i gat biknem. Tasol man i no gat gutpela tingting, em i save kirapim tok pait oltaim.

⁴ Lesman i no save go brukim graun long gaden bilong en long taim bilong planim kaikai. Olsem na long taim bilong kisim kaikai i mau, em bai i go painim nating long gaden bilong en.

⁵ Tingting bilong man i olsem wanpela hul wara i daun moa. Tasol man i gat gutpela save, em inap pulim dispela tingting i kam antap.

⁶ Planti man i save tok, ol i laikim tumas ol pren bilong ol. Tasol i gat wan wan man tasol inap i stap pren tru bilong narapela man.

⁷ Sapos papa i stretpela man na i save bihainim gutpela pasin, orait ol pikinini bilong en i ken amamas.

⁸ Long taim king i sindaun bilong harim kot, em i save skelim gut pasin bilong ol man i kam long kot.

⁹ Husat inap long tok, “Mi bin mekim mi yet i kamap klin tru long ai bilong God, na nau mi no bin mekim wanpela sin”?

¹⁰ Sapos man i giamanim ol manmeri taim em i skelim samting ol i laik baim, orait Bikpela i no laik tru long dispela pasin.

¹¹ Yumi lukim pasin bilong wanpela man na yumi ken save, em i gutpela na stretpela man o em

i man nogut. Na long wankain pasin tasol, yumi ken save long ol pikinini tu.

¹² Bikpela i bin givim ai long yumi bilong yumi ken lukluk, na yau bilong yumi ken harim ol toktok samting.

¹³ Sapos yu man bilong slip oltaim, bai yu no gat mani na yu kamap rabisman. Tasol sapos yu kirap na mekim wok, bai yu gat planti kaikai.

¹⁴ Taim man i ting long baim wanpela samting, em i save toktok planti long pe bilong dispela samting i antap tumas. Tasol taim em i baim pinis, em i save go tokim ol wantok long em i baim dispela samting long pe i daun tru.

¹⁵ Sapos tok bilong man i givim gutpela tingting long ol manmeri, em i samting tru na i winim gol na olkain ston i dia tumas.

¹⁶ Sapos wanpela man i bin promis long bekim dinau bilong narapela man, sapos dispela narapela man i no inap, orait em i no mekim gutpela pasin. Olsem na sapos wanpela man i laik dinau long yu, na yu save em i bin mekim dispela kain promis, orait yu mas strong long kisim wanpela samting bilong en olsem mak bilong em i mas bekim dinau.

¹⁷ Samting yu bin kisim long pasin bilong gi-aman, bai yu ting em i swit moa olsem gutpela kaikai. Tasol bihain em bai i kamap nogut tru, olsem wesani pulap long maus bilong yu.

¹⁸ Kisim gutpela tingting pastaim na bai wok bilong yu i go het gut. Olsem na sapos yu laik pait long ol birua, yu mas tingting gut pastaim, bai yu pait olsem wanem.

19 Yu no ken poromanim man i save toktok nabaut. Dispela kain man em i man bilong tok baksait, olsem na sapos yu mekim tok hait long em, em bai i go autim dispela tok long ol arapela man.

20 Sapos man i toknogutim papamama bilong en, em bai i dai, olsem lam i dai long taim bilong tudak.

21 Sapos man i hariap long kisim ol samting bilong papamama long taim tupela i stap yet, orait ol dispela samting bai i no inap i stap gut.

22 Yu no ken tingting long bekim rong narapela man i bin mekim long yu. Nogat. Yu mas bilip long Bikpela bai i helpim yu. Na em bai i pinisim dispela hevi bilong yu.

23 Sapos man i giamanim ol manmeri long taim em i skelim samting ol i laik baim, orait Bikpela i no laik tru long dispela pasin.

24 Bikpela i save makim olgeta rot bilong yumi long taim yumi stap long graun. Olsem wanem na yumi inap save ol dispela rot i go we?

25 Yu mas tingting gut pastaim, na yu promis long givim ofa long Bikpela. Nogut yu promis hariap na bihain yu tingting planti long dispela promis. Sapos yu mekim olsem, bai yu bagarapim yu yet.

26 King i gat gutpela tingting, em i save mekim kot na skelim gut pasin bilong ol man i bin mekim pasin nogut. Na em bai i mekim save long ol.

27 Spirit bilong yumi i olsem lam Bikpela i bin givim yumi bilong yumi ken lukim olgeta tingting na pasin bilong yumi, na bai yumi inap skelim gut.

²⁸ Sapos king i mekim gutpela pasin tasol long ol manmeri bilong en, na i marimari long ol na helpim ol, orait em bai i stap gut na i stap king longpela taim.

²⁹ Ol yangpela man i gat strong, na dispela i mekim ol manmeri i amamas long ol. Tasol ol lapun i gat waitpela gras, na ol manmeri i save tingting long dispela na givim biknem long ol.

³⁰ Sapos yu givim kanda long man i bin mekim rong, orait dispela bai i mekim em i givim baksait long pasin nogut bilong en, na bai em i kamap gutpela man.

21

¹ Bikpela i save stiaim tingting bilong king na king i save bihainim laik bilong Bikpela, olsem wara i bihainim baret.

² Yumi save ting, olgeta pasin bilong yumi i gutpela. Tasol Bikpela i save skelim pasin bilong yumi, na em i save gut long as bilong ol dispela pasin.

³ Yumi mas bihainim gutpela na stretpela pasin. Long ai bilong God, dispela kain pasin i save winim tru ol ofa yumi save givim long em.

⁴ Ol man bilong mekim pasin nogut i save bikhet na hambak oltaim. Olsem na sin i pulap long laip bilong ol.

⁵ Ol man bilong wok ol i save tingting gut na mekim wok, olsem na wok bilong ol i kamap gutpela na ol i gat planti samting. Tasol sapos ol man i hariap tumas long mekim wok, bai wok

21:2: Snd 24.12, Lu 16.15

21:3: Sng 50.8, Ais 1.11, Hos 6.6, Mai 6.7

21:5: Snd 10.4, 13.4

bilong ol i no kamap gutpela na ol bai i sot long ol samting.

⁶ Sapos man i bihainim pasin bilong giaman na i kisim planti mani samting, orait em i stap long rot bilong i dai. Na mani samting bilong dispela man i olsem sno i stap sotpela taim tasol, na bai i pinis olgeta.

⁷ Ol man bilong mekim pasin nogut i no laik mekim gutpela pasin. Ol i save bagarapim ol arapela man. Olsem na dispela pasin bilong ol bai i pinisim ol yet.

⁸ Man i gat rong i save mekim pasin nogut. Tasol ol man i no gat asua, ol i save mekim stretpela pasin.

⁹ Sapos man i sindaun wanpis long het bilong haus, dispela pasin i winim pasin bilong i stap insait long haus wantaim meri bilong tok kros na toktok planti.

¹⁰ Ol man bilong mekim pasin nogut, ol i hangre long mekim planti rong. Ol i no save marimari long wanpela man.

¹¹ Sapos ol man i mekim save long bikhetman, orait man i no gat tingting bai i lukim, na em bai i kisim gutpela tingting na save. Tasol sapos ol i skulim man i gat gutpela tingting, bai save bilong en i kamap gutpela moa.

¹² Pasin bilong Bikpela i stret olgeta, na em i save long olgeta samting ol man bilong mekim pasin nogut ol i save mekim insait long ol haus bilong ol. Na Bikpela bai i bagarapim ol dispela man.

¹³ Sapos yu pasim yau na yu no laik harim ol rabisman i singaut long yu bilong helpim ol, orait bihain ol man bai i no harim singaut bilong yu tu.

¹⁴ Sapos wanpela man i kros long yu, orait yu mas givim presen long em, taim ol man i no lukim yu, na bai kros bilong en i pinis.

¹⁵ Taim ol manmeri i bihainim stretpela pasin, ol gutpela manmeri i save lukim na i amamas. Tasol ol man bilong mekim pasin nogut i lukim na ol i bel hevi tru.

¹⁶ Man i lusim rot bilong gutpela tingting bai i dai na i go i stap wantaim ol man i dai pinis.

¹⁷ Sapos man i laikim tumas gutpela kaikai na dring na pasin bilong amamas, orait mani bilong en bai i pinis na em bai i sot long ol samting.

¹⁸ Sapos hevi i laik kamap long ol stretpela man, orait ol man bilong mekim pasin nogut i save senisim ol na kisim dispela hevi.

¹⁹ Sapos man i stap long ples wesana nating, dispela pasin i winim pasin bilong i stap wantaim meri bilong tok kros na toktok planti.

²⁰ Man i gat gutpela tingting, em i save bungim olkain gutpela samting long haus bilong en. Tasol ol man i no gat gutpela tingting, ol i save pinisim ol samting bilong ol.

²¹ Sapos man i bihainim stretpela pasin na pasin bilong laikim tru ol arapela, em bai i stap gut na bai ol i mekim stretpela pasin long em na givim biknem long em.

²² Man i gat gutpela tingting, em inap soim ol soldia long gutpela rot bilong kisim taun. Ol man

bilang taun i ting banis bilang taun i strong tumas na ol birua i no inap brukim. Tasol ol soldia bai i go pait na winim ol strongpela soldia bilang taun na kisim taun na bagarapim dispela banis.

²³ Sapos man i was gut long tok bilang en, em bai i no inap painim hevi.

²⁴ Bikhetman i save hambak na tok bilas long ol arapela man. Oltaim em i strong long litimapim nem bilang em yet.

²⁵ Lesman i laikim tumas long kisim ol samting, tasol em i no man bilang wok. Olsem na dispela laik bilang en bai i kilim em i dai. ²⁶ Lesman i save tingting oltaim long kisim olkain samting. Tasol stretpela man em inap long givim planti samting long ol arapela man.

²⁷ Bikpela i no laik tru long ofa bilang man i save mekim pasin nogut. Na sapos man i bihainim pasin giaman na i mekim ofa, orait Bikpela i ting dispela i stingpela pasin tru.

²⁸ Sapos witnes i tok giaman long kot, orait dispela witnes i mas i dai. Tasol sapos man bilang harim gut tok, em i laik toktok, orait ol man i save putim yau gut long tok bilang en.

²⁹ Man bilang mekim pasin nogut i save giaman na mekim olsem em i gutpela man. Tasol ol stretpela man i save tingting oltaim long mekim wokabout bilang ol i kamap gutpela.

³⁰ Maski yu gat gutpela tingting na gutpela save na yu save long gutpela pasin bilang mekim ol samting, dispela i no inap helpim yu liklik, sapos yu birua long Bikpela.

³¹ Ol soldia i save redim ol hos long taim bilong pait. Tasol Bikpela wanpela tasol em inap long mekim ol i win.

22

¹ Sapos ol man i ting yu gutpela man na ol i givim biknem long yu, orait dispela i winim tru olgeta mani samting bilong ol maniman.

² Bikpela i bin wokim olgeta man, ol maniman na ol rabisman tu.

³ Man i gat gutpela tingting, em i save olsem, hevi i laik kamap long em na em i abrusim. Tasol man i no gat tingting, em i lukim trabel i stap long rot bilong en, na em i go na bungim na karim hevi.

⁴ Sapos yu daunim yu yet na yu stap aninit long Bikpela, bai yu gat planti mani samting na biknem, na bai yu stap gut.

⁵ Olkain samting bilong mekim man i pundaun na bagarap, i stap long rot bilong ol man bilong mekim pasin nogut. Sapos man i laik i stap gut, em i mas was gut long wokabaut bilong en na abrusim ol dispela kain samting nogut.

⁶ Skulim pikinini bilong yu long bihainim gutpela pasin, na em bai i wokabaut long dispela rot inap long em i lapun tru.

⁷ Ol maniman i save bosim ol man i sot long ol samting. Na ol man i gat dinau, ol i stap olsem wokboi nating bilong ol man i givim dinau.

⁸ Sapos man i mekim pasin nogut, bai taim nogut i painim em, na bai em i no inap mekim nogut moa long ol arapela man.

⁹ Bikpela i save mekim gut long man i amamas long givim ol samting long ol arapela man. Long wanem, dispela kain man i save givim kaikai long ol rabisman.

¹⁰ Rausim ol bikhetman na bai olkain tok pait na tok nogut i pinis.

¹¹ Sapos man i laik i stap klin long ai bilong God oltaim, na sapos tok bilong en i gutpela, orait king bai i kamap pren bilong en.

¹² Bikpela i save was gut long olkain gutpela save, na em i save daunim tok bilong ol man bilong giaman.

¹³ Lesman i save sindaun nating insait long haus. Em i save tok olsem, “Ating wanpela laion i stap long rot. Nogut mi go ausait na laion i kilim mi.”

¹⁴ Meri bilong mekim trabel i save tok gris long man, na toktok bilong en i olsem wanpela hul i daun moa. Sapos Bikpela i laik bekim pasin nogut bilong wanpela man, orait em bai i larim dispela man i pundaun long dispela hul.

¹⁵ Ol pikinini i save mekim olkain longlong pasin. Tasol sapos yu givim kanda long ol, bai ol i lusim dispela pasin.

¹⁶ Sapos man i mekim nogut long ol rabisman bilong kisim ol samting bilong ol, o sapos man i givim presen long ol maniman, orait em yet bai i kamap rabisman.*

30 gutpela tok bilong man i gat gutpela tingting

22:10: Snd 26.20 * **22:16:** Dispela tok i no klia tumas long tok Hibru.

(Sapta 22.17–24.34)

¹⁷ Nau mi laik skulim yu long toktok bilong ol man i gat gutpela tingting na save. Yu mas putim yau gut long dispela tok na tingting gut long en.

¹⁸ Sapos dispela tok i stap long tingting bilong yu na yu inap long autim long narapela man, orait yu ken belgut.

¹⁹ Nau tasol mi laik autim dispela tok, bilong yu yet i ken harim, na bai yu ken bilip tru long Bikpela. ²⁰ Mi bin raitim 30 gutpela tok[†] bilong skulim yu gut na givim gutpela tingting na save long yu. ²¹ Olsem na bai yu ken save as bilong tok tru. Na taim ol man i salim yu i go bilong painimaut wanem tok i tru, bai yu inap painimaut na bekim tok stret long ol.

1

²² Yu no ken ting ol rabisman, ol i man nating tasol, na yu pulim nating ol samting bilong ol. Na sapos ol i kamap long kot, orait yu no ken mekim kot i daunim ol, ²³ long wanem, Bikpela bai i sambai long ol na helpim ol. Na sapos man i mekim nogut long ol rabisman, orait Bikpela bai i mekim nogut long em.

2

²⁴ Yu no ken pren long ol man bilong kros kwik na bilong pairap nabaut. ²⁵ Nogut yu kisim pasin bilong ol na bihain ol samting nogut i bagarapim yu.

[†] **22:20:** Tok Hibru i no klia tumas long dispela hap tok “30 gutpela tok.” Sampela man i save tanim olsem, “sampela tok i gutpela tru.” Na sampela i save tanim olsem, “sampela tok bipo.”

³
²⁶ Taim wanpela man i kisim dinau, yu no ken promis long bekim dispela dinau sapos em yet i no inap. ²⁷ Nogut yu no inap bekim, na bai ol i kam kisim olgeta samting bilong yu, na bet bilong yu tu.

⁴
²⁸ Yu no ken surikim mak bipo ol tumbuna i bin putim long graun bilong yu.

⁵
²⁹ Sapos man i mekim gutpela wok, orait em bai i kamap wokman bilong king. Dispela kain man i no inap kamap wokman bilong man i no gat nem.

23

⁶
¹ Taim yu sindaun na kaikai wantaim wanpela bikman, yu mas tingting tasol long kaikai ol i givim yu. ² Na sapos yu man bilong kaikai planti, orait yu mas daunim laik bilong yu. ³ Yu no ken aigris long gutpela kaikai bilong dispela bikman. Nogut kaikai bilong en i paulim yu, na yu mekim pasin em i no laikim.

⁷
⁴ Yu no ken hatwok tumas long kamap man-iman. Sapos yu gat gutpela tingting, bai yu no ken mekim olsem. ⁵ Maski yu kisim planti mani, wantu em bai i pinis. I olsem mani i gat wing na i flai i go antap olsem tarangau.

8

⁶Yu no ken kaikai wantaim man bilong pasim ol samting bilong em yet. Yu no ken aigris long gutpela kaikai bilong en. ⁷Sapos yu kaikai wantaim em, em bai i tokim yu olsem, “Goan, yu kaikai na dring inap long laik bilong yu.” Tasol tok bilong en i no tru. Long tingting bilong en, em i makim pinis hamas kaikai em i laik givim yu. ⁸Taim yu save long pasin tru bilong dispela man, bai yu laik trautilim ol dispela samting yu kaikai pinis. Na olgeta tok gris yu bin mekim long em, em bai i lus nating.

9

⁹Yu no ken toktok long man i no gat gutpela tingting. Sapos yu autim gutpela tingting long em, bai em i rabisim tasol.

10

¹⁰Bipo tru ol i bin putim ol mak bilong graun, na yu no ken surikim ol dispela mak. Na yu no ken kisim graun bilong ol pikinini, papamama bilong ol i dai pinis. ¹¹Bikpela yet i olsem wanblut i gat wok bilong helpim ol dispela pikinini. Em i strong tumas na em bai i sambai long ol na helpim ol long kot.

11

¹²Sapos ol i skulim yu, yu mas lainim gut ol dispela samting. Na yu mas putim yau gut long olgeta tok i gat gutpela save.

12

¹³Yu no ken pret long givim kanda long pikinini. Sapos yu givim kanda long em, em bai i no inap i

dai. Nogat. ¹⁴Dispela pasin bai i helpim em na em bai i no inap i go long ples bilong ol man i dai pinis.

¹³

¹⁵Pikinini, sapos yu kisim gutpela tingting na save, bel bilong mi bai i gutpela tru. ¹⁶Na mi bai amamas moa yet long harim stretpela tok bilong yu.

¹⁴

¹⁷Yu no ken laikim tumas pasin bilong ol man bilong mekim sin. Nogat. Oltaim yu mas strong long i stap aninit long Bikpela. ¹⁸Sapos yu mekim olem, bai yu painim gutpela taim bihain, na yu no inap i dai kwik.

¹⁵

¹⁹Pikinini bilong mi, harim tok bilong mi na kisim gutpela tingting. Yu mas tingting gut long wokabaut bilong yu. ²⁰Yu no ken poroman wantaim ol man i save dring planti wain na kaikai planti. ²¹Ol spakman na ol man bilong kaikai planti, ol bai i kamap rabisman tru. Sapos man i kaikai na i slip tasol, i no longtaim na em bai i gat pipia laplap tasol bilong karamapim skin bilong en.

¹⁶

²²Papa bilong yu i bin kamapim yu na yu mas harim tok bilong en. Na taim mama bilong yu i lapun pinis, yu no ken rabisim em. ²³Yu mas strong long kisim save long ol pasin i tru na long gutpela tingting na long olkain gutpela save. Yu no ken tromoi ol dispela gutpela pasin.

²⁴ Sapos man i gat gutpela tingting na i bihainim stretpela pasin, orait papa bilong en i save amamas tru. ²⁵ Yu mas bihainim ol dispela gutpela pasin, na bai papamama bilong yu i belgut tru na i amamas.

17

²⁶ Pikinini, yu mas harim gut tok bilong mi na amamas long lukim pasin bilong mi. ²⁷ Meri bilong mekim pasin pamuk, em i olsem wanpela hul i daun moa, na ol man i pundaun long en, ol bai i bagarap. ²⁸ Dispela kain meri i save was i stap olsem ol stilman, na wetim ol man i kam. Na em i pulim planti man na ol i brukim marit bilong ol.

18

²⁹ Wanem ol man i gat bikpela hevi na i save sori long ol yet? Na wanem ol man i save toktok planti na kirapim pait? Na wanem ol man i save kisim sua long skin bilong ol? Na ai bilong wanem ol man i save ret oltaim?

³⁰ Em ol man i save dring planti wain na bia samting, ol dispela man tasol. ³¹ Nogut yu larim wain i pulim yu, maski em i gat naispela kala na em i lait gut insait long glas, na em i gutpela long nek bilong yu. ³² Bihain bai yu pilim olsem wanpela snek nogut i bin kaikaim yu. ³³ Bai tingting bilong yu i bagarap na yu ting yu lukim ol kain kain samting. Na bai yu mauswara planti long olkain samting nabaut. ³⁴ Taim yu slip bai yu pilim olsem yu stap antap long rigin bilong sip i ran long biksi. ³⁵ Na bai yu tok olsem, “Ol i paitim

mi na mi no pilim. Olsem wanem na mi no inap kirap? Mi laik kirap na dring wanpela moa.”

24

19

¹ Yu no ken laikim tumas pasin bilong ol man bilong mekim pasin nogut. Na yu no ken ting long poromanim ol. ² Ol i tingting tasol long bagarapim man, na ol i toktok oltaim long pasin bilong kamapim trabel.

20

³ Man i gat gutpela tingting na save, em bai i gat gutpela haus, na famili bilong en bai i kamap strong. ⁴ Dispela kain man em inap baim olkain gutpela samting i dia tumas na putim long haus bilong en.

21

⁵ Man i gat gutpela tingting na save, em i strong-pela man tru, na em i mekim kantri bilong en tu i kamap strong. ⁶ Sapos king i laik pait long narapela kantri, orait pastaim em i mas kisim tingting long ol man i save long pasin bilong pait. Sapos king i gat planti man bilong givim tingting long em, orait em bai inap winim pait.

22

⁷ Gutpela tingting na save i antap tru na i winim tingting bilong man i no gat gutpela tingting. Na sapos ol man i sindaun paitim tok long ol bikpela samting, orait man i no gat gutpela tingting bai i sindaun nating na pasim maus.

23

⁸ Sapos man i tingting oltaim long mekim pasin nogut, bai ol i kolim em raskol. ⁹ Ol man i no gat gutpela tingting, ol i save tingting long mekim olkain pasin i no stret, na olgeta dispela pasin ol i pasin bilong sin. Ol man i save lukim bikhetman olsem man nogut tru.

24

¹⁰ Sapos taim nogut i painim yu na bun bilong yu i slek, orait yu no gat strong tru.

25

¹¹ Sapos kot i tok, na ol i laik kilim man i dai, orait yu mas i go kisim bek dispela man. ¹² Nogut yu tok olsem, "I no samting bilong mipela." Bikpela i save lukautim yu gut na i save skelim gut olgeta tingting bilong yu. Na em i save long as bilong dispela tok bilong yu. Na em bai i bekim pasin long olgeta man wan wan olsem pe bilong pasin ol i bin mekim.

26

¹³ Pikinini bilong mi, yu mas kaikai hani. Em i gutpela samting na i swit moa long maus bilong yu. ¹⁴ Na mi laik bai yu save olsem, gutpela tingting na save em tu i gutpela na i swit moa. Sapos yu kisim, bai yu painim gutpela taim bihain, na yu no inap i dai kwik.

27

¹⁵ Yu man nogut, yu no ken hait na was long haus bilong stretpela man, bilong brukim haus bilong en na stilim ol samting bilong en. ¹⁶ Maski sapos stretpela man i save pundaun planti taim,

oltaim em bai i kirap gen. Tasol sapos taim nogut i painim ol man bilong mekim pasin nogut, bai ol i bagarap olgeta.

²⁸
¹⁷ Yu no ken amamas long taim yu lukim birua bilong yu i painim taim nogut. Na sapos em i sutim lek long wanpela samting na i laik pundaun, orait yu no ken lap. ¹⁸ Nogut Bikpela i lukim yu i amamas na bai em i bel nogut long yu na em i no kros moa long dispela birua.

²⁹
¹⁹ Yu no ken wari tumas long pasin bilong ol man bilong mekim pasin nogut. Nogut tingting bilong yu i bagarap. Na tu yu no ken laikim tumas pasin bilong ol. ²⁰ Ol dispela man i no inap painim gutpela taim. Nogat. Bai ol i dai olsem lam i dai.

³⁰
²¹ Pikinini bilong mi, yu mas aninit long Bikpela na yu mas aninit long king. Yu mas i stap longwe long ol manmeri i save bikhet long Bikpela na long king. ²² Kain manmeri olsem ol inap long painim bagarap wantu. Yumi no save wanem kain hevi Bikpela na king inap givim long ol.

Sampela gutpela tok moa

²³ Ol man i gat gutpela tingting i bin autim dispela tok tu.

Long taim ol man i kam long kot, i no stret sapos jas i helpim sampela na daunim sampela. ²⁴ Sapos wanpela man i mekim rong na ol i kotim em, tasol jas i larim em i go nating, orait ol manmeri bilong

olgeta kantri bai i no laikim tru dispela jas na bai ol i tok nogut long em. ²⁵ Tasol sapos jas i tok long ol i mas mekim save long man i gat asua, orait bai jas i stap gut na kisim planti gutpela samting.

²⁶ Sapos man i bekim stretpela tok long yu, em i pren tru bilong yu.

²⁷ Pastaim yu mas stretim graun bilong yu na wokim ol gaden, na bihain yu ken wokim haus.

²⁸ Sapos yu kamap witnes long kot, yu no ken tok giaman na daunim nating man i no bin mekim rong. ²⁹ Yu no ken tok olsem, “Nau bai mi bekim pasin nogut bilong en. Bai mi mekim wankain pasin long em olsem em i bin mekim long mi.”

³⁰ Mi raun na mi lukim gaden bilong wanpela man. Dispela man i no gat gutpela tingting na em i lesman. ³¹ Rop i gat nil na gras nogut i karamapim dispela gaden. Na banis ston i bin raunim gaden, em i pundaun pinis. ³² Mi lukim dispela gaden na mi tingting planti na mi kisim gutpela save. ³³ Ol lesman i save tok, “Maski, mipela i laik slip liklik moa. Mipela i laik malolo liklik taim tasol na bai mipela i kirap.” ³⁴ Ol i mekim olsem, na wantu olgeta samting bilong ol bai i pinis na ol i kamap rabisman. I olsem ol stilman i stilim olgeta samting bilong ol.

Ol gutpela tok bilong Solomon

(Sapta 25-29)

25

¹ Dispela em ol sampela moa sotpela sotpela tok bilong Solomon. Ol kuskus bilong Hesehia, king bilong Juda, ol i bin raitim ol dispela tok.

² Bikpela i save haitim planti samting long tingting bilong em yet. Olsem na yumi save givim biknem long em. Tasol king i wok long painimaut as bilong planti samting i hait long yumi. Olsem na yumi save givim biknem long em.

³ Yumi no inap save long olgeta tingting bilong king, olsem yumi no inap save wanem samting i stap long skai na wanem samting i stap long as bilong solwara.

⁴ Sapos ol i rausim pipia long silva, bai silva i kamap gutpela, na man inap wokim gutpela plet long en. ⁵ Olsem tasol, sapos ol i rausim ol man bilong mekim pasin nogut, na ol i no i stap moa wantaim king, orait bai king i mekim stretpela pasin tru, na kantri bai i kamap strong.

⁶ Sapos yu stap wantaim king, orait yu no ken ting yu bikman na yu mekim wankain pasin olsem ol bikman. ⁷ Nogut yu kisim ples bilong wanpela bikman, na bihain em i kamap na ol i mas rausim yu. Mobeta yu stap wantaim ol man nating na bihain ol i tokim yu long i go i stap wantaim ol bikman.

Sapos yu lukim wanpela man i mekim wanpela pasin, ⁸ yu no ken ting em i bin mekim pasin nogut na yu hariap i go sutim tok long em long kot. Sapos narapela man i save tru long dispela samting na bihain em i daunim tok bilong yu, orait bai yu mekim wanem?

⁹ Sapos yu gat tok long wantok bilong yu long wanpela samting, orait yu mas i go na stretim tok wantaim dispela wantok yet. Tasol sapos yu bin harim tok hait long dispela samting, yu no ken autim dispela tok long em. ¹⁰ Nogut bihain ol man i harim olsem, yu no save pasim tok hait, na bai ol i semim yu. Na bai ol i tingting nogut long yu oltaim.

¹¹ Sapos man i autim klia tru wanpela gutpela tingting, orait tok bilong en i olsem gutpela piksa ol i wokim long gol na bilasim long silva.

¹² Sapos man i gat gutpela tingting, em i stretim wantok bilong en, na sapos dispela wantok i ting dispela tok i gutpela tru, orait i olsem wantok i kisim gutpela bilas gol.

¹³ Sapos man bilong bringim tok, em i autim stret tok ol bosman bilong en i givim em, orait em i mekim ol i amamas, olsem ol man i save amamas long dring kolwara long taim ol i wok long kisim kaikai long gaden.

¹⁴ Sapos ol manmeri i promis long givim wanpela samting na ol i no givim, orait ol i olsem ol klaut na win i kam, tasol i no gat ren.

¹⁵ Sapos yu mekim tok isi na yu no kros kwik, orait yu inap tanim bel bilong ol man i no laik harim tok bilong yu. Na yu inap senisim tingting bilong ol hetman tu.

¹⁶ Sapos yu lukim sampela hani i stap long diwai samting, orait yu mas kaikai inap long skel bilong yu tasol. Nogut yu kaikai planti na bel bilong yu i pulap tru na yu traup. ¹⁷ Na yu no ken i go long

haus bilong wantok bilong yu oltaim. Nogut em i les long yu na em i no laikim yu moa.

¹⁸ Sapos man i sutim tok giaman long wantok bilong en, orait dispela i olsem man i sutim wantok long bainat o spia, o em i paitim em long hap diwai.

¹⁹ Sapos yu save, wanpela man em i man bilong giaman, tasol yu ting em bai i helpim yu long taim nogut, orait yu olsem man i gat tit nogut na i laik kaikai, o yu olsem man i gat lek nogut na i laik wokabaut.

²⁰ Sapos yu go lukim man i bel hevi tru, na yu singim ol song bilong amamas, orait yu no helpim dispela man liklik. Nogat tru. Yu olsem man i rausim klos bilong en long taim bilong kolwin o olsem man i kapsaitim wain long sop.

²¹ Sapos birua bilong yu i hangre, orait yu mas givim kaikai long em. Sapos em i dai long wara, orait yu mas givim wara long em. ²² Sapos yu mekim olsem, bai yu mekim em i sem tru long ol pasin nogut bilong en na Bikpela bai i mekim gut tru long yu.

²³ Tok baksait i save mekim man i pes drai, olsem win i save bringim ren i kam.

²⁴ Sapos man i sindaun wanpis long het bilong haus, dispela pasin i winim pasin bilong i stap insait long haus wantaim meri bilong tok kros na toktok planti.

²⁵ Sapos man i harim gutnius i kam long wanpela longwe ples, orait bai em i amamas olsem man i tait na i dring kolwara.

25:18: Sng 57.4, 120.3-4, Snd 12.18
Ro 12.20

25:24: Snd 21.9, 21.19

25:21: Mt 5.44

25:21:

²⁶ Sapos stretpela man i larim man nogut i pulim em long mekim pasin nogut, orait em i olsem gutpela hulwara i kamap doti.

²⁷ I no gutpela sapos man i kaikai planti hani tumas. Na sapos man i trai hat long mekim ol man i givim biknem long em, dispela pasin tu i no gutpela.*

²⁸ Sapos man i no inap pasim belhat bilong en, orait ol arapela man inap daunim em. Dispela kain man i olsem wanpela taun i no gat banis, na ol birua inap i go insait na bagarapim.

26

¹ I no stret sapos ol man i givim biknem long man i no gat gutpela tingting. I wankain olsem ren ais i pundaun long taim bilong san, o ren i pundaun long taim bilong kisim kaikai i mau.

² Sapos man i no bin mekim rong, tasol ol man i tok long God i ken bagarapim em, orait dispela tok bai i no inap kamap tru. Tok bilong ol i olsem ol pisin i save flai oltaim na i no sindaun long wanpela hap.

³ Ol man i save paitim ol hos long wip, na putim ain long maus bilong ol donki bilong stiaim ol, na ol i save givim kanda long ol man i mekim longlong pasin.

⁴ Sapos man i no gat gutpela tingting, em i mekim kranki tok long yu, orait yu no ken bekim tok bilong en. Nogut yu kamap wankain olsem em.

* 25:27: Tok Hibru i no klia tumas long dispela lain.

⁵ Sapos man i no gat gutpela tingting, em i mekim kranki tok long yu, orait yu mas bekim tok bilong en. Nogut em i ting, save bilong en i bikpela moa.

⁶ Sapos yu salim man i no gat gutpela tingting i go bringim tok long ol arapela man, bai yu mekim nogut long yu yet. I olsem yu katim lek bilong yu yet na rausim.

⁷ Sapos man i no gat gutpela tingting i traim long autim wanpela gutpela tok, orait em i no inap, olsem man i gat lek nogut em i no inap wokabaut.

⁸ Sapos man i givim biknem long man i no gat gutpela tingting, orait dispela i olsem em i laik sut long katapel na em i putim ston long en na pasim strong.

⁹ Sapos man i no gat gutpela tingting i traim long autim wanpela gutpela tok, orait em i olsem spakman i holim rop i gat nil long han bilong en, na nil i sutim han.

¹⁰ Sapos bosman i givim wok long ol man i no gat gutpela tingting na long ol man nabaut, orait em i olsem man i taitim banara na sutim ol spia nabaut na bagarapim planti man.*

¹¹ Man i no gat gutpela tingting i save mekim wankain longlong pasin olsem em i bin mekim bipo. Em i olsem dok i traupinis na i go bek na kaikai traupilong en.

¹² Sapos wanpela man i no gat gutpela tingting, orait ating yumi inap helpim em long kisim save. Tasol sapos man i ting em i save long olgeta samt-ing, orait bai yumi hat tru long helpim em.

* **26:10:** Tok Hibru i no klia tumas long dispela lain. **26:11:** 2 Pi 2.22 **26:12:** Snd 29.20, Lu 18.11, Ro 12.16

¹³ Lesman i save sindaun nating insait long haus. Em i save tok olsem, “Ating wanpela laion i stap long rot. Olsem na mi no ken i go ausait.”

¹⁴ Lesman i save tantanim long bet bilong en. Em i mekim olsem wanpela dua i go i kam long hinsis bilong en.

¹⁵ Lesman i save putim han long plet, bilong kisim kaikai. Tasol em i no gat strong bilong apim han na putim kaikai long maus.

¹⁶ Lesman i ting, save bilong en i winim save bilong 7-pela man i save autim klia tru gutpela tingting bilong ol.

¹⁷ Sapos tupela man i wok long tok kros, tasol narapela man i go helpim toktok bilong ol, orait dispela man i olsem man i lukim dok i wokabaut i go na em i go holimpas yau bilong dok.

¹⁸⁻¹⁹ Sapos man i trikim wantok bilong en, na bihain em i tok, “Mi tok pilai tasol”, orait em i olsem wanpela longlong man i sutim ol spia nabaut na tromoi nabaut ol stik i gat paia.

²⁰ Sapos ol i no putim paiawut long paia, bai paia i dai. Na sapos ol man i no tok baksait, bai olgeta tok kros i pinis.

²¹ Paiawut i save mekim paia i lait gut, na man bilong tok pait i save mekim pasin bilong pait i kamap bikpela.

²² Yumi save laikim tumas long harim man i tok baksait long narapela man. Dispela kain tok i olsem switpela kaikai, na wantu yumi save kaikai.

²³ Sapos man i toktok strong long mekim gutpela pasin, tasol as tingting bilong en, em i bilong

mekim pasin nogut tasol, orait em i olsem wanpela sospen graun ol i bin karamapim long silva na i luk nais tru.

²⁴ Sapos man i no laikim ol arapela man, em i save tok gris long ol bilong mekim ol i ting em i laikim ol. Tasol em i ting long giamanim ol tasol.

²⁵ Ol tok bilong dispela kain man bai i swit long yau bilong yu, tasol yu no ken bilipim tok bilong en. Long wanem, olkain tingting nogut i pulap long bel bilong en. ²⁶ Em inap haitim dispela tingting bilong en, tasol bai ol manmeri i save long pasin nogut bilong en.

²⁷ Sapos man i tingting long mekim pasin nogut, bai em yet i bagarap. I olsem man i wokim hul bilong mekim narapela man i pundaun, tasol em yet i pundaun long en. Na i olsem man i rolim ston i go antap long maunten na bihain ston i tantanim i kam daun na krungutim em.

²⁸ Sapos man i tok giaman long ol arapela man, orait dispela i soim olsem, em i no laikim ol na i laik bagarapim ol. Na sapos man i tok gris oltaim, orait dispela i save mekim nogut long ol arapela man.

27

¹ Yu no ken hambak na promis bai yu mekim wanpela samting long tumora. Long wanem, yu no save wanem samting bai i kamap nau.

² Sapos ol arapela man i litimapim nem bilong yu, em i orait. Tasol nogut yu yet yu mekim olsem.

³ Longlong pasin bilong man i no gat gutpela tingting, em i save givim bikpela hevi long yumi, na dispela hevi i winim hevi bilong bikpela ston na hip wesan.

⁴ Man bilong belhat na kros i save givim pen nating long ol arapela man na mekim nogut tru long ol. Tasol pasin bilong mangal na bel nogut long ol arapela man, em i nogut tru na i winim pasin bilong belhat na kros.

⁵ Pasin bilong stretim man i bin mekim rong, em i winim pasin bilong laikim tru man, na yu no larim em i save long laik bilong yu.

⁶ Ol pren tru i save givim pen long yu bilong helpim yu. Tasol ol birua i save mekim planti gutpela pasin long yu bilong giamanim yu tasol.

⁷ Taim man i kaikai na bel bilong en i pulap pinis, em i ting olgeta kaikai i no gutpela, maski kaikai i swit tru olsem hani. Tasol taim man i hangre, em i ting olgeta kaikai i gutpela. Maski kaikai i gat pait, em tu i swit long maus bilong en.

⁸ Man i lusim as ples na i raun nabaut, em i olsem wanpela pisin i lusim haus bilong en na i flai nabaut.

⁹ Sanda na olkain wel i gat gutpela smel, ol i save mekim yumi amamas. Na ol pren i mekim yumi amamas, long wanem, ol i tingting tumas long helpim yumi na ol i givim gutpela tok long yumi.

¹⁰ Yu no ken givim baksait long ol pren bilong yu na bilong famili bilong yu. Na sapos taim nogut i painim yu, orait yu no ken i go lukim brata bilong

yu na askim em long helpim yu. Man i stap klostu long yu i winim brata i stap longwe.

¹¹ Pikinini bilong mi, yu mas kisim gutpela tingting na save na bai mi belgut tru. Na sapos wanpela man i sutim tok long mi, bai mi inap bekim tok long em.

¹² Man i gat gutpela tingting, em i save olsem, hevi i laik kamap long em, na em i abrusim. Tasol man i no gat tingting, em i lukim trabel i stap long rot bilong en na em i go na bungim na karim hevi.

¹³ Sapos wanpela man i bin promis long bekim dinau bilong narapela man, sapos dispela narapela man i no inap, orait em i no mekim gutpela pasin. Olsem na sapos wanpela man i laik dinau long yu, na yu save em i bin mekim dispela kain promis, orait yu mas strong long kisim wanpela samting bilong en olsem mak bilong em i mas bekim dinau.

¹⁴ Sapos yu bikmaus na tok gude long pren bilong yu long moningtaim tru, em i wankain olsem yu toknogutim em.

¹⁵ Sapos meri bilong wanpela man em i meri bilong tok kros na toktok planti, orait em i olsem ren i kam insait long hul long het bilong haus na oltaim i wok long pundaun liklik liklik. ¹⁶ Man bilong en i no inap mekim em i lusim dispela pasin. I olsem dispela man i laik pasim win o karim wel long han bilong en.

¹⁷ Oli save wokim samting long ain bilong sapim ain. Olsem tasol, wanpela man i save helpim tingting bilong narapela man i kamap gutpela.

¹⁸ Sapos man i laik kaikai pikinini bilong diwai bilong en, em i mas lukautim gut dispela diwai. Na sapos man i lukautim gut bosman bilong en, orait bai bosman i litimapim nem bilong en.

¹⁹ Sapos man i lukluk i go daun long wara, bai em i lukim pes bilong em yet. Na sapos man i tingting gut long olgeta tingting na pasin bilong en, bai em i save em i wanem kain man.

²⁰ Maski planti man i bin dai, ol i no inap pulapim ples bilong ol man i dai pinis. Olsem tasol, man i no inap long inapim laik bilong em yet.

²¹ Paia i save traim gol na silva. Olsem tasol, ol man i save lukim pasin bilong man, bilong ol i ken save, em i gutpela man o man nogut. Na sapos em i gutpela man, orait ol i save litimapim nem bilong en.

²² Maski sapos yu hamarim strong wanpela man i no gat gutpela tingting na klostu em i laik i dai, em i no inap lusim longlong pasin bilong en.

²³ Yu mas lukautim gut ol sipsip na meme bilong yu, ²⁴ long wanem, mani bilong yu i no inap i stap oltaim, na lain bilong king tu i no inap i stap oltaim. ²⁵ Taim yu lukim gras i kamap longpela long graun bilong yu, orait yu mas katim na bungim bilong ol animal bilong yu i ken kaikai. Na bai nupela gras i kamap. ²⁶ Na bihain yu ken salim ol meme na kisim mani bilong baim graun. Na yu ken kisim gras bilong ol sipsip na wokim ol klos bilong yu. ²⁷ Na yu ken kisim susu bilong ol meme bilong yu, na bai yu wantaim ol famili bilong yu i ken dring, na yu ken givim long ol wokmeri tu.

28

¹ Ol man bilong mekim pasin nogut i save pret nating na ranawe. Tasol ol stretpela man i save sanap strong olsem laion.

² Sapos ol manmeri bilong kantri i wok long pait long senisim gavman, orait bai planti nupela lida i wok long kamap oltaim. Tasol sapos lida i gat gutpela tingting na save, bai em i mekim kantri i stap gut.

³ Sapos wanpela man i sot long ol samting na em i daunim ol rabisman, orait em i olsem bikpela ren i bagarapim ol kaikai long gaden.

⁴ Ol man i save givim baksait long lo, ol i save litimapim nem bilong ol man bilong mekim pasin nogut. Tasol ol man i save bihainim lo, ol i wok long daunim ol man nogut.

⁵ Ol man bilong mekim pasin nogut, ol i no save stretpela pasin em i wanem samting. Tasol ol man i laik bihainim Bikpela, ol i save tru long stretpela pasin.

⁶ Sapos man i sot long ol samting, tasol em i bihainim stretpela pasin, em i winim tru maniman i mekim olkain pasin nogut.

⁷ Yangpela man i bihainim lo, em i gat gutpela tingting. Tasol sapos em i poroman wantaim ol man bilong pait oltaim, orait em i mekim papa bilong en i sem nogut tru.

⁸ Sapos man i larim ol man i dinau long em na em i pulim bikpela winmani long ol, bai em i no inap holim dispela mani. Nogat. Dispela mani

28:1: Wkp 26.17, 26.36, Sng 53.5
5.11

28:4: 1 Kin 18.18, 18.21, Ef

bai i go long han bilong man i save helpim ol rabisman.

⁹ Sapos man i givim baksait long lo, orait God bai i no inap harim beten bilong en. God bai i lukim dispela beten i olsem stingpela samting tasol.

¹⁰ Sapos man i trikim ol stretpela man na ol i mekim pasin nogut, bai dispela pasin nogut bilong en i bagarapim em yet. Tasol man i no gat asua long wanpela samting, em bai i kisim ol gutpela samting long han bilong God.

¹¹ Ol maniman i save ting ol i gat planti save. Tasol rabisman i gat gutpela tingting, em i save long pasin tru bilong ol.

¹² Taim ol stretpela man i kamap bosman bilong kantri, olgeta manmeri i save belgut na amamas tru. Tasol sapos ol man nogut i kamap bosman, orait ol manmeri i save hait long ol.

¹³ Sapos man i ting long haitim sin bilong en, orait em i no inap i stap gut. Tasol sapos man i autim olgeta sin bilong en na i givim baksait long ol dispela sin, orait bai God i marimari long en.

¹⁴ Sapos man i aninit long Bikpela oltaim, bai em i ken amamas. Tasol sapos man i bikheth na i sakim tok bilong Bikpela, bai em i painim taim nogut.

¹⁵ Sapos lida bilong kantri em i man bilong mekim pasin nogut na i daunim ol rabisman, orait em i olsem laion i singaut strong na i olsem wanpela bea i raun long painim kaikai.

¹⁶ Sapos lida bilong kantri i no gat gutpela tingting, em bai i mekim save krungutim ol pipel. Tasol sapos lida i no laik tru long pasin bilong pulim

ol samting bilong ol manmeri, em bai i stap gut longpela taim.

¹⁷ Man i bin kilim narapela man i dai, em bai i pilim nogut tru. Na bai em i no ken sindaun gut inap long taim em i dai. Na i no gat man inap helpim em.

¹⁸ Sapos man i bihainim stretpela pasin, bai em i stap gut. Tasol man i mekim pasin nogut, wantu bai em i bagarap.

¹⁹ Sapos man i wokim gaden, bai em i gat planti kaikai. Tasol sapos man i mekim kain kain wok i no gat as bilong en, bai em i stap rabis tru.

²⁰ Sapos man i bihainim stretpela pasin, bai God i mekim gut tru long em. Tasol sapos man i wok strong tumas long kamap maniman kwiktaim, Bikpela bai i no inap larim em i go nating. Nogat. Bai em i mekim save long em.

²¹ I no stret sapos man i helpim wanpela man long kot na daunim arapela man. Tasol sampela man i redi long mekim pasin i no stret, sapos man i givim liklik mani tasol long ol bilong grisim ol.

²² Man bilong pasim ol samting bilong em yet, em i save wok strong tumas long kamap maniman kwiktaim. Em i no save olsem em bai i kamap rabis tru.

²³ Sapos yu stretim pasin bilong wanpela man, bai em i amamas tru long yu. Dispela pasin i winim pasin bilong tok gris long em.

²⁴ Sapos man i stilim ol samting bilong papamama bilong en, na i tok, “Mi no mekim pasin

nogut”, orait em i wankain olsem man bilong bagarapim ol samting.

²⁵ Sapos man i tingting strong long kisim planti samting, orait pasin bilong en bai i mekim planti man i kros. Tasol man i bilip strong long Bikpela, bai em i stap gut na i gat planti samting.

²⁶ Sapos man i ting, save bilong em yet inap helpim em long mekim olgeta samting, orait em i no gat gutpela tingting. Tasol sapos man i bihainim pasin bilong gutpela tingting, em bai i stap gut.

²⁷ Man i save givim samting long ol rabisman, em bai i no inap sot long ol samting. Tasol sapos man i lukim ol rabisman na i no laik helpim ol, orait ol man bai i tok nogut long em.

²⁸ Taim ol man bilong mekim pasin nogut i kamap bosman bilong kantri, ol manmeri i save hait long ol. Tasol taim ol dispela man i dai pinis, lain bilong ol stretpela man bai i stap gut na i kamap bikpela.

29

¹ Sapos ol i stretim wanpela man planti taim, tasol em i wok long kamap bikhet moa, orait wantu em bai i bagarap na i no gat rot bilong ol i helpim em.

² Long taim ol stretpela man i bosim kantri, olgeta manmeri i save amamas. Tasol sapos man bilong mekim pasin nogut i bosim kantri, olgeta manmeri i save bel hevi tumas na krai nogut.

³ Man i laik tru long kisim gutpela tingting, em i save mekim papa bilong en i amamas. Tasol man i save go long ol pamukmeri, em i save tromoi olgeta mani samting bilong en.

⁴ Sapos king i bosim kantri long stretpela pasin, orait kantri bai i stap strong. Tasol sapos king i tingting tumas long kisim mani bilong ol man-meri, em bai i daunim tru kantri bilong en.

⁵ Sapos man i giaman na gris long wantok bilong en, i olsem em i taitim umben bilong holimpas wantok.

⁶ Sapos man i mekim pasin nogut, i olsem em i taitim wanpela umben bilong holimpas em yet. Tasol ol man i mekim stretpela pasin, ol i save amamas na singim ol song.

⁷ Ol stretpela man i save tingting long ol hevi bilong ol rabisman, na ol i save helpim ol long stretim ol dispela hevi. Tasol ol man bilong mekim pasin nogut, ol i no inap save long as bilong dispela kain pasin.

⁸ Ol bikhetman i save mekim ol man bilong taun i belhat na kros nogut long ol yet. Tasol ol man i gat gutpela tingting, ol i save mekim i dai kros bilong ol man na ol dispela man i bel isi gen.

⁹ Sapos man i gat gutpela tingting i kotim wanpela man i no gat gutpela tingting, orait dispela man i no gat gutpela tingting, em i save tok kros na tok bilas tasol, na i no save pasim maus.

¹⁰ Man bilong kilim ol arapela man i dai, em i no save laik tru long ol stretpela man. Tasol stretpela man i laik bai ol arapela stretpela man i stap gut.*

* **29:10:** Tok Hibru i no klia tumas long dispela hap.

11 Man i no gat gutpela tingting i save larim belhat bilong en i kamap ples klia. Tasol man i gat gutpela tingting i save pasim belhat bilong em yet.

12 Sapos lida bilong kantri i save larim ol man i giamanim em, orait ol man bilong mekim pasin nogut tasol bai inap i stap ofisa bilong en.

13 Bikpela i bin givim ai long olgeta manmeri na ol inap lukluk. Em i bin givim long ol rabisman na tu em i bin givim long ol man i save daunim ol rabisman.

14 Sapos king i skelim stret kot bilong ol rabisman, orait oltaim bai i gat king i kamap long lain famili bilong en.

15 Sapos yu stretim pikinini na givim kanda long em, orait em bai i kisim gutpela tingting na save. Tasol sapos pikinini i bihainim laik bilong em yet oltaim, orait em bai i mekim mama bilong en i sem.

16 Taim ol man bilong mekim pasin nogut, ol i bosim kantri, pasin nogut i go het moa yet. Tasol ol dispela man i no inap i stap longtaim, na bai ol stretpela man i lukim ol i bagarap.

17 Sapos yu stretim pikinini man bilong yu, bai em i mekim gutpela pasin na bai yu gat bel isi na yu amamas.

18 Sapos Bikpela i no givim tok long ol manmeri, bai ol i mekim kain kain pasin nabaut. Tasol sapos man i bihainim lo bilong God, orait em i ken amamas.

19 Sapos yu toktok tasol long wokboi bilong yu, orait yu no inap stretim pasin bilong en. Maski

em i harim dispela tok bilong yu, em i no inap bihainim.

²⁰ Sapos wanpela man i no gat gutpela tingting, orait ating yumi inap helpim em long kisim save. Tasol sapos man i no tingting gut pastaim na i toktok, orait bai yumi hat tru long helpim em.

²¹ Sapos yu stat long givim ol samting long wok-boi bilong yu long taim em i liklik yet, orait bihain bai em i kamap olsem pikinini man† bilong yu stret.

²² Man bilong belhat kwik i save mekim ol arapela man i kros, na em yet i save mekim planti sin.

²³ Sapos man i hambak na litimapim nem bilong em yet, orait ol bai i daunim nem bilong en. Tasol man i daunim em yet bai i kisim biknem.

²⁴ Sapos man i helpim stilman, orait em i birua long em yet. Sapos em i kamapim dispela pasin tupela i bin mekim, ol bai i kotim em. Tasol sapos em i haitim, orait God bai i bagarapim em.

²⁵ Sapos man i pret long ol arapela man, pret bilong en i olsem wanpela umben em i taitim pinis na i pasim em yet. Tasol sapos man i bilip strong long Bikpela, bai em i stap gut.

²⁶ Planti man i save tok gris long lida bilong kantri, bilong mekim em i laikim ol. Tasol Bikpela wanpela tasol i save skelim stret tok bilong yumi na helpim yumi.

²⁷ Ol stretpela man i no laikim tru ol man bilong mekim pasin nogut. Na ol man nogut i no laikim tru ol man i bihainim stretpela pasin.

Ol arapela gutpela tok

† **29:21:** Tok Hibrui i no klia tumas long dispela hap.

(Sapta 30-31)

30

Sampela tok Agur i mekim

¹ Dispela em ol tok Agur, pikinini man bilong Jake, i bin autim long Itiel na Ukal.*

² Agur i tok olsem. Mi no olsem man, long wanem, mi no save tingting olsem man. Tingting bilong mi i nogut tru. ³ Mi no bin kisim gutpela tingting na save. God em i gutpela na stretpela olgeta, tasol mi no save long em. ⁴ Husat i bin go antap long heven na i kam daun gen? Na husat i bin holim win long han bilong en? Na husat i bin putim wara long ol klaut, olsem man i putim wanpela samting long laplap na karamapim? Husat i bin strongim olgeta hap bilong graun na nau graun i stap? Wanem nem bilong en na nem bilong pikinini man bilong en? Ating yu save, a?

⁵ Tok bilong God i tru olgeta. Olgeta samting em i tok long mekim, em i save kamap tru. Na em i save banisim gut olgeta man i go long em, olsem hap plang i haitim soldia long taim bilong pait. ⁶ Yu no ken autim tok bilong yu yet na tok dispela em i tok bilong God. Nogut em i krosim yu na bihain olgeta manmeri i save, yu man bilong giaman.

⁷ God, mi laik askim yu long tupela samting, na mi laik bai yu mas givim mi. Long olgeta taim mi stap long graun ⁸ yu ken helpim mi na mi ken

* **30:1:** Sampela man i ting, Agur i autim olgeta tok bilong dispela sapta, na sampela i ting em i autim hap bilong sapta tasol. Yumi no save, Agur na Itiel na Ukal ol i husat tru. **30:4:** Jo 3.13 **30:8:** Mt 6.11, Lu 11.3 **30:8:** Neh 9.25-26, Jop 31.24, Hos 13.6

givim baksait long olkain pasin bilong giaman, na yu no ken larim mi i kamap maniman o rabisman. Nogat. Yu ken givim mi kaikai inap long skel bilong mi. ⁹ Nogut mi gat planti samting tumas na mi givim baksait long yu, na mi tok, “Bikpela em husat?” Na nogut mi kamap rabisman na mi stilim ol samting na mi daunim nem bilong yu, God bilong mi.

¹⁰ Yu no ken i go long bosman na tok baksait long wanpela wokboi bilong en. Nogut wokboi i askim God long mekim nogut long yu, na bai yu gat hevi.

¹¹ Sampela manmeri i save tok, God i ken mekim nogut long papamama bilong ol. ¹² Sampela manmeri i save ting, ol i no gat asua long wanpela samting. Tasol sin bilong ol i stap yet na ol i doti tru long ai bilong God. ¹³ Sampela manmeri i ting ol i gutpela tru, na ol arapela man i samting nating. ¹⁴ Sampela manmeri i save mekim nogut tru long ol rabisman. I olsem bainat na naip i pulap long maus bilong ol na i laik kaikai ol rabisman na pinisim ol olgeta.

¹⁵ Liklik snek bilong dringim blut i gat tupela pikinini meri. Tupela i gat wankain nem. Em i olsem, Givim Mi.

I gat 4-pela samting i no inap pinisim laik bilong ol.

¹⁶ Em ples bilong ol man i dai pinis,
na meri i slip planti taim wantaim man bilong
en, tasol em i no kisim bel,
na graun i save kisim wara, tasol em i laik
kisim planti wara moa,

na paia i save kukim ol samting, tasol ol dispela samting i no inap long em.

¹⁷ Sapos man i sakim tok bilong papamama bilong en, na i tok bilas long tupela, orait long taim em i dai pinis ol bai i no inap planim bodi bilong en. Ol kotkot na ol bikpela tarangau bai i kam na kamautim ai bilong en na kaikai bodi bilong en.

¹⁸ I gat 4-pela samting i narakain tru na mi no inap save long ol.

¹⁹ Em pasin bilong tarangau i flai antap, na pasin bilong snek i wokabaut antap long traipela ston, na pasin bilong sip i raun long biksolwara, na pasin bilong man i laikim meri.

²⁰ Meri i brukim marit i save mekim pasin olsem. Em i kaikai na wasim maus na bihain em i tok, "Mi no bin mekim rong."

²¹ I gat 4-pela pasin i save kamap long graun. Ol dispela pasin i nogut tru, na i olsem graun yet i no laikim ol dispela pasin na i guria moa yet. ²² Ol dispela pasin i olsem.

Pasin wokboi nating i save mekim long taim em i kamap king, na pasin man i no gat tingting i save mekim, long taim em i kaikai planti,

²³ na pasin bilong meri i bin stap nating long-pela taim na bihain tasol em i marit, long wanem, pastaim ol man i no bin laikim em, na pasin wokmeri i save mekim long taim em i kisim ples bilong bosmeri bilong en.

²⁴ Long dispela graun i gat 4-pela kain animal na binatang i liklik, tasol ol i gat gutpela tingting tru.

- ²⁵ Ol anis i no gat strong, tasol ol i save bungim kaikai na putim i stap bilong taim kaikai i sot.
- ²⁶ Ol mumut i stap long ples ston, ol tu i no gat strong, tasol ol i save wokim haus namel long ol bikpela ston.
- ²⁷ Ol grasopa i no gat king bilong ol, tasol ol i lain gut na wokabaut.
- ²⁸ Ol liklik palai, yumi inap kisim long han bilong yumi, tasol ol i save stap long bikpela haus bilong king.
- ²⁹ I gat 4-pela samting i save wokabaut smat tru.
- ³⁰ Ol laion i strong tumas na i winim ol arapela animal. Taim ol i wokabaut, ol i no save surik long wanpela samting.
- ³¹ Ol kakaruk man i save apim het na wokabaut,
na ol meme man,
na king, taim em i save em i strong tumas na ol birua i no inap winim em.
- ³² Sapos yu bin mekim longlong pasin na yu hambak na litimapim nem bilong yu yet, o sapos yu bin tingting long mekim pasin nogut, orait yu mas pasim maus na lusim dispela pasin. ³³ Sapos yu kisim susu bilong bulmakau na tanim tanim, bai bata i kamap. Na sapos yu paitim nus bilong wanpela man, bai blut i kamap. Olsem tasol, sapos yu mekim ol man i kros, bai pait i kamap.

31

Tok bilong King Lemuel

¹ Dispela em i tok bilong King Lemuel.* Mama bilong en i bin autim ol dispela tok long em bilong givim gutpela tingting long em. ² Pikinini bilong mi, mi yet mi bin karim yu na mi laikim yu tumas. Mi bin askim God na em i givim yu long mi. ³ Yu no ken pilai long ol meri na lusim olgeta strong bilong yu. Long wanem, ol i save mekim ol king i bagarap. ⁴ Lemuel, ol king i no ken dring wain na skrap long daunim olkain bia. ⁵ Nogut ol i dring na ol i lusim tingting long ol lo na ol i no mekim stretpela pasin long ol rabisman. ⁶ Bia na wain, em i samting bilong ol man i laik i dai na bilong ol man i gat bikipela hevi. ⁷ Sapos ol i laik, ol i ken dring, na ol i no ken tingting moa long ol i stap rabis na ol i gat bikipela hevi.

⁸ Yu mas sambai long ol man i no inap tokaut long hevi bilong ol, na yu mas helpim ol long toktok. Na yu mas strong long ol kot i mas mekim stretpela pasin long ol rabisman. ⁹ Na taim yu yet yu harim kot, yu mas mekim stretpela pasin. Na yu mas helpim ol tarangu rabisman.

* **31:1:** I no gat wanpela king bilong Israel na Juda i gat dispela nem Lemuel. Na ol saveman i no save, em i husat tru.

Pasin bilong gutpela meri tru†

¹⁰ Ating man i laik maritim meri i gat gutpela pasin tru, a? Orait bai em i hatwok tru long painim. Kain meri olsem i winim olkain ston i dia tumas.

¹¹ Bai man bilong dispela kain meri i save gut long meri i bihainim gutpela pasin oltaim. Na meri bai i helpim em na em i gat planti samting.

¹² Dispela meri i save mekim gutpela pasin tasol long man bilong en.

¹³ Em i save wokim kain kain tret na em i amamas long lumim olkain laplap.

¹⁴ Famili bilong en i gat planti kain kaikai, long wanem, em i save go longwe tumas long kisim

† **31:9:** Wanpela bilong ol pasin ol Israel i bin bihainim bilong raitim toktok, em i narakain pasin liklik. Long tok Hibru ol i gat 22 leta bilong raitim ol toktok bilong ol. Orait sampela taim ol i save brukim tok ol i laik raitim long 22 hap, na ol wan wan hap i mas i gat narapela narapela leta i stap olsem namba wan leta bilong en. Taim ol man i tanim tok Hibru i go long ol arapela tok ples, ol i no save bihainim dispela pasin bilong ol Israel na tanim. Tasol tok Pisin tu i gat 22 leta bilong raitim toktok, em wankain namba olsem bilong tok Hibru. Olsem na long dispela wanpela hap tasol bilong buk Baibel, mipela i bin bihainim dispela pasin bilong tok Hibru na tanim, bai yu ken lukim dispela pasin i go olsem wanem. Sapos yu lukim gut dispela tok bilong “Pasin bilong gutpela meri tru,” bai yu lukim 22 hap i stap. Namba wan leta bilong namba wan hap (lain 10), em leta A, na bilong namba 2 hap (lain 11), em leta B, na i go olsem inap long namba 22 hap, em lain 31. Namba wan leta bilong lain 31 em leta Y, em las leta bilong tok Pisin. Long tok Hibru, dispela pasin bilong raitim tok i no i stap long dispela wanpela hap tasol. Nogat. Ol i bin bihainim dispela pasin na raitim tok bilong Krai 1-4 na bilong Buk Song 9-10 na 25 na 34 na 37 na 111 na 112 na 119 na 145. **31:10:** Snd 12.4, 18.22, 19.14

kaikai, olsem ol bikpela sip i save mekim.

¹⁵ Gutpela meri olsem i save kirap taim tulait i no bruk yet na i kukim kaikai bilong famili bilong en na makim wok bilong ol wokmeri bilong en.

¹⁶ Hapmeri olsem i save lukluk gut pastaim long graun em i laik baim, na bihain em i baim. Na bihain, em i kisim mani long bisnis bilong em na baim ol yangpela diwai wain bilong planim.

¹⁷ I no gat wanpela taim em i les. Em i strongpela meri na i save taitim bun na i wok.

¹⁸ Jak bilong lam bilong en i pulap long wel na lam i lait i stap, na em i wok i go inap biknait tru long taim em i lukim bisnis bilong en i go het gut.

¹⁹ Kain meri olsem i save wokim ol tret bilong em yet na lumim ol laplap.

²⁰ Long taim em i lukim ol man i sot long ol samting na i rabis, em i save givim ol samting long ol.

²¹ Maski ren ais i pundaun, em i no save wari long ol famili bilong en, long wanem, em i bin wokim klos bilong ol long laplap i gutpela tumas.

²² Na em yet i save wokim ol blanket bilong ol bet long haus bilong en. Na em i save kisim ol gutpela waitpela laplap na ol gutpela retpela laplap na wokim ol klos bilong en.

²³ Ol hetman bilong ples i givim biknem long man bilong en. Na man bilong en i wanpela bilong ol dispela hetman.

²⁴ Planti taim dispela meri i save samapim ol gutpela klos na wokim ol let, na ol bisnisman i save kam baim.

²⁵ Rispek na biknem i olsem klos bilong en na em i gat strong. Em i no save wari long ol samting bai i kamap bihain.

²⁶ Sapos em i skulim ol manmeri, em i mekim tok isi tasol. Na olgeta tok bilong en i kamapim gutpela tingting na save bilong en.

²⁷ Taim em i lukautim ol samting long haus bilong en, em i no save les. Nogat. Em i save wok strong na mekim gutpela wok tumas.

²⁸ “Ure, ure long mama bilong mipela.” Ol pikinini bilong dispela meri i save tok olsem. Na man bilong en i litimapim nem bilong em moa yet na i tok,

²⁹ “Viles na taun bilong yumi i gat planti meri i save mekim gutpela pasin tru, tasol yu winim ol moa yet.”

³⁰ Wanpela meri inap givim switpela tok long yumi, tasol pasin bilong en i narakain. Na maski meri i luk nais tru, em i no inap i stap olsem oltaim. Mobeta yumi litimapim nem bilong meri i save aninit long Bikpela.

³¹ Yumi mas tingting long gutpela pasin bilong meri na long gutpela wok em i bin mekim, na givim biknem long em. Olgeta manmeri i ken litimapim nem bilong en.

Buk Baibel long Tok Pisin
The Holy Bible with Deuterocanon in the Tok Pisin
(Melanesian Pidgin) Language of Papua New Guinea
Buk Baibel long Tok Pisin bilong Niugini

Copyright © 1969–2008 The Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Tok Pisin (Melanesian Pidgin)

Translation by: The Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2024 from source files dated 18 Apr 2024

5c0c4a4f-dad2-5d97-a0e2-3798fa9dafbd